48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1047 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՈՒՐԲԱԹ — ՆՈՅԵՄԲԵՐ 19.2 ԹՎԿ. 1904 — 24 ՐԱՄԱԶԱՆ 1322 — 19 ԹԷՇԻՐԻ ԱՆԻ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یومی وسیاسی غزیته‌در
صاحبه امتیازی : ارماسی فریه
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԹԱՂԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ժամանակամիջոց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ֆրանսայի, Աւստրիոյ և Մաճառաստանի Խորհրդարանները գայթակղութեանց տեսակէտով իրարու հետ կարծես կանոնաւոր մրցումի ելած են։ Այս երեք խորհրդարանական երկիրներուն մէջ ժողովուրդին տեսար ներկայացուցիչները ա՛լ համը հոտը կը փախցնեն, երբեմն ա՛յն աստիճան որ իրենց բարոյական վնասը կը գէշ կ'անցնի իրենցմէ սպասուած օգուտէն։ Զեղաւ որ անոնց Երեսփ. Ժողովներուն մէջ համերաշխութիւն տիրէր։ Հակաառութեան, վիճաբանութեան, խորհրդակցութիւններու խափբնական է, կ'ըմբռնուի կիրքը՝ որ կ'երեւի հանրային բնութիւն ունեցող ո և է խնդրոյ մը վիճաբանութեան առթիւ, բայց ի՛նչ որ չըմբռնուիր՝ այն վայրագ և կատաղի պոռթկումներն են որոնք անարգել ծայր կուտան Խորհրդարաններուն հրաւէրէ մինչ ոլորտին մէջ, ա՛յն անբաւական կերպով օդաւէտուած սրահներուն մէջ, ուր ճաչակով, բարքով ու ծրագրով հակընդդէմ ու հակոտնեայ անհատներ կամ խմբակներ յաճախ անտանելի միջավայր մը կը ստեղծեն, տեղի տալով ամօթալից տեսարաններու, և ցեխի ու անարգանքի մէջ թաթխելով հանրութեան արժանապատուութիւնը։

Քլիք քլաք, բիՖ բաՖ, ա՛յս անախորժ և հրաշէնային կարկաչն ու աղաղակն է որ կը լսուի երեք չաբաթէ ի վեր պինդքլուխ Մաճառներուն Բէչթայի Խորհրդարանին մէջ. կանոնաւոր վիճաբանութիւնը գոյութիւն չունի, ինչպէս կ'ուզէք որ ունենայ արդէն, երբ Խորհրդարան իսկ չգացած, պատուելի երեսփոխանները լաւ մը գլուխնին կը տաքցնեն բօմով և յաճախ քացխած գարեջուրով, անպատճառ միտքերնին դրած ըլլալով հակառակութիւն ու կռիւ յարուցանել։ Եւ երբ հուրքը կը փախչի, անգամ մը դուրս կ'ելնեն և քովընոր պաշտօնական գարեջրատունը երթալով, քանի մը պօկ կուլ կուռան, և կասկարմիր կտրած՝ նորէն կը խուժեն ներս վերսկսելու համար քլիք քլաքի և բիՖ բաՖի յաւիտենական երաժշտութիւնը, որ երթալով յանկերգը կ'ըլլայ մաճառ Խորհրդարանին։ Մեղմ վարչապետ Թիսա կամ Թիցա կոմս գործ չունի նէ թո՛ղ ահեղամռունչ ձայնով և որոտալիր արտասանութեամբ իր ծրագիրը պարզէ իբր թէ Ընդդիմադիր կուսակցութեան խափանարար հնարքներուն արգելք դնելու նպատակաւ։ Քլիք քլաք, բիՖ բաՖ։ Գրասեղաններն են որ կը ճռնչեն, սուլիչներն են որ կը ճչեն, ոտքերն են որ կը գարգաֆեն, քլիք քլաք, բիՖ բաՖ։ Երեսփ. Ժողովին նստարանին մէջ իրենց պակաս թողած գայթակղութիւնը երեսփոխանները կ'երթան կատարելագործել յետոյ իրենց ինքնուրոյն քլիւպներուն մէջ։ Տարիներէ ի վեր վարչական օրինագիծ մը չենք գիտեր չնորհքով վաւերացուած չէ Մաճառ Խորհրդարանին կողմէ, բան մը չ'երթան ցարդ։

Նոյնը, և գրեթէ աւելի գէշը քանի մը մղոն անդին Վիեննայի խորհրդարանին մէջ, այլադաւան, այլատարազ, այլամերժ ա՛յդ խորհրդարանին մէջ, ուր տարբեր ցեղերու գունագեղ նկարագիրները իրենց ամէնէն պոռոտ գոյներով երեւան կուգան, պահանջում, հակապահանջում, առաջարկ, հակառաջարկ, Զեհ, Սլաւոն, Իտալացի, Գերման, ո՛չ միայն ասոնք սակայն, այլ ասոնցմէ շաքլած, ծլած բազմապատիկ խմբակներ անօրինակ տեսարաններու թատերաբեմ մը դարձուցած են Աւստրիոյ Օրէնսդիր Ժողովը։ Տեւտոնական ամբարտաւանութիւնը Զեհական յաւակնոտութեան դէմ բախելով եւրոպական կայծեր դուրս կը ցատկեն, բարքի ու սովորութեան անհաշտութիւնը իրենց ամէնէն վայրենի կողմերով երեւան կուգան Վիեննայի Խորհրդարանին մէջ, մինչեւ իսկ գամուած գրասեղան կը նետեն իրարու դէմ, կամ մէկ-երկուքնին գօտիի տեղ խարազան կը բոլորեն ու ա՛նպէս կ'երթան Ժողովի, հակառակորդներու քթին բերնին դէմ շաչեցնելու նպատակաւ։ Ճիշդ տեղն է ըսել քլիք քլաք, բիՖ բաՖ։ Եւ պէտք է որ կառավարութիւնը օրինագիծ ներկայացնէ այս յարգելի պարոններուն, որոնց գլուխները ոգեւից ըմպելիքներու գոլորշիներով ամպոտած, ու աչքերնին արբեցութեամբ ճայրոտած են։ Եւ իրենք ալ պիտի քուէարկեն եղեր...։

Վիեննացի և Մաճառ երեսփոխաններէն ոմանք երբեմն ալ գայլի պէս կ'ոռնան եղեր։ Եթէ չէք հաւատար, կարդացէք Վիեննայի թերթերը։

Պահանջումի տեղ հարցասխդում բառը, մեղմացած ձեւի տակ, կը գործածուի Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Հոն ալ խորհրդարանական տարբեր երաժշտութիւն։ Բայց արդիւնքը նոյնն է։ Վկա՛յ Մ. Սիլվէնը, որ անցեալները Ժողովին մէջ համարձակեցաւ պատերազմական նախարար զօրավար Անտրէի երկու երեսները ուռեցնել չընդալից ապակով մը։ Մ. Քօնպ հազիւ ազատեցաւ։ Անտրէ հրաժարեցաւ։ Սիլվէնի համար դեռ դատական կարգադրութիւն մը չեղաւ։ Ընդհանրապէս ժխորը սոսկալի է Խորհրդարանին մէջ, և որուն կը մասնակցին Ռիպոյի, Տուէքի պէս ծանրախոհ մարդիկ։ Ելմական նախարար Մ. Ռուվիէ ժխորին սաստկութենէն հիւանդացաւ, և մարդը տակաւին կարողութիւն չունի Ժողովի երթալու, պաշտպանելու համար եկամուտին վրայ տուած դնելու իր ծրագիրը, որ իր գլուխ գուրգուրանք մը չտեսնելէ զատ խոշտանգումի ենթարկուած էր խորթ մարդն ու քիչ մը ալ անխելք հօրը կողմէ, հիմա դրախտի մէջ կը նկատէր զինքը Պարգեւեաններու բնակարանին մէջ, ուր ամէն կողմէ իրեն արտայայտուած սրտաբուխ հաճակրանքը տեսնելով, բնաւ չէր ուզեր հեռանալ այս դրախտային միջավայրէն։ Գեղանի աղջիկը այնպէս կը կարծէր որ Նուարդէ բաժնուած օրն իսկ կրկին պիտի իմար այն ախուր ու յուսահատեցուցիչ կեանքին մէջ, որ վերջապէս գերեզմանը պիտի ըլլար իրեն։ Այս առթիւ ամէն անգամ որ բաժնուելու հեռանկարը պատկերանար աչքին, վիզին կը փարէր Նուարդի ու ջերմ համբոյրներու տարափով ողողելով անոր քնքուշ դէմքը։ Կը կրկնէր թէ ինչպէս պիտի կրնար անկէ հեռանալ։

Օր. Պարգեւեան ալ օ՛չ նուազ չափով կը սիրէր Ամէլին, որ ամէն անգամ երբ բաժնուելու խօսք ընէր, կը լռեցնէր զայն ու չէր թոյլատրեր որ այդ տիսուր պարագային վրայ խօսի։ Բօլա ու Պարգեւեան անճառ ուրախութեամբ կը դիտէին իրենց զաւկներուն այս նախանձելի սէրը և երբ Իզմիրցին մեկնելու խօսք ընէր, երկու ամուսիններ աղջիկներուն ենթարկուելիք վիշը առաջ բերելով օր աւուր կը յետաձգէին մեկնումը, առանց որոշ ծրագիր մը ունենալու թէ, ո՞ւր պիտի յանգէր այս ձգձգումը։

Վարդանոյշի հօր պարագան փրնտռուած առիթ մը եղաւ երկու կողմին համար ալ։ Պարգեւեանները միշտ Ադամեանի վերադարձին խնդիրը առաջ բերելով, «առանց անգամ մըն ալ մտակարարը տեսնելու ո՞ւր պիտի երթաք» կ'ըսէին և Ամէլի որ Վարդանոյշը անկեղծօրէն կը սիրէր, անոր հայրը իրեն յանձնելու և դրամական հատատ եկամուտով մը անոնց ապագան ապահովելով խեղճ ընտանիքին երջանկութիւնը տեսնելու ծրագիրով կը մնար Պարգեւեաններու բնակարանին մէջ, գոր երկրային դրախտ մը կը նկատէր։

Երկու ամուսիններն ալ դրամի վրայ խորհելու վիճակին մէջ չէին, և Բօլա որ մասնաւոր զբաղում մը չունէր Պոլսոյ մէջ, օրական մէկ երկու ժամ Իզմիրի գործակատարներուն նամակները կարդալէ և անոնց պատասխանելէ ետք, երեք աղջիկները կառք նստեցուցած, դրեթէ ժամանակին մեծ մասը այս կամ այն զբօսավայրը այցելելով ու չուայլորէն դրամ ծախսելով կ'անցընէր։ Ամէն իրիկուն վաղուան ծրագիրը կը պատրաստէին և հետեւեալ առաւօտն անպատճառ տեղ մը կ'այցելէին, կամ կը շրջագայէին։ Այս զբօսական պտոյտները մեկնումը, առանց որոշ ծրագիր մը ունենալու թէ, ո՞ւր պիտի յանգէր այս ձգձգումը։

Ելմական քաղաքականութեան հիմը կը կազմէ։ Ժամանակ չեն ձգեր որ Ռուվիէ խօսի։ Ցայսմի է թէ ան ալ պիտի հրաժարի։

Խորհրդարանական այս անտանելի կացութեան վնասները առաւելապէս կը կրեն Աւստրիա։ Մաճառստան եւ Ֆրանսա, որոնք տակաւին չեն յաջողած ներքին կանոնագիր մը խմբագրել և ընդունելի ընել տալ, չափաւորութեամբ և պաղարիւնութեամբ վարելու համար վիճաբանութիւնները։ Հաղիւ արուեստական մեծամասնութիւն մը կարելի կ'ըլլայ կարկտել զանազան կուսակցութիւններէ օրինագիծ մը քուէարկելու համար։ Թող որ յաճախ այսօրուան մեծամասնութեամբ որոշուած քան մը վաղը կը քայքայուի նոր ներկայ մեծամասնութեամբ մը. ա՛ն ալ դարձեալ կարկտան։ Վիեննայի և Բեչթայի Խորհրդարաններուն մէջ այդ մեծամասնութիւնն ալ խիստ դժուար է գտնել, որովհետեւ հո՛ն ընդդիմադիր կուսակցութիւնները միշտ իրաւունք ունին իրենց խափանարար հարցքներուն դիմելու, քլիք ըլաք, բիՖ բաՖը կրկնելու, մինչեւ իսկ մէկ-երկու անդամ ըլլան միայն։

Բայց այս անգամ կ'երեւի թէ Թիսա կոմս, որ կորովի երիտասարդն է, միտքը դրած է իր ներքին կանոնագիրը ընդունիլ տալու։ Ամէն պարագայի մէջ սակայն անգոհացուցիչ կարգադրութիւն մը, քանի որ ընդդիմադիր տարրերը չեն համակերպիր, և առաջին նպաստաւոր առիթի մը կը նային Թիսա կոմսին անկումին հետ անոր ներքին կանոնագրին ալ անկումը առաջ բերելու։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Տեղւոյս Ազգ. Երկսեռ վարժարանը այս պահուս աննախանձելի կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Ներկայ դպրոցական չրջանի սկիզբներն ենք դեռ, բայց դպրոցական գործերը իրօք ցաւալի են։ Թաղականութեան և Հոգաբարձութեան ընտրութիւնները նոր յոյսեր տուած էին ամէնուն։ Սակայն ցաւ է ըսել որ յուսախաբ եղանք։ Քանի մը անգամներ այս սիւնակներու մէջ իրաւացի դիտողութիւններ եղան Թղթակիցներու կողմէ, զորս թերեւս ոմանք չափազանցուած նկատեցին։ Որովհետեւ նոյն գրուածները գոլի գլուխ գանողներուն ջղերուն կը դպչէին։ Զարմանալի կէտն հոս է։ Այն անձերը՝ որոնք ասկէ առաջ լրագրաց ու անոնց Թղթակիցներուն դէմ կը սրամտէին, այսօր կը գանգատին ու «այապէս չըլլար» կ'ըսեն։

Եւ դարձեալ անոնք՝ որ առաջները առարկութիւններ կ'ընէին, նոյն իսկ այսօր իրենք դիտողութեանց առարկայ եկած են։

Ակամայ ստիպուած ենք գրել սոյն տողերը, երբ կը տեսնենք որ Պրուսայի մէջ ամէնէն շատ դրամ վատնողը մեր վարժարանն է, ու ամէնէն անկերպարան վիճակին մատնուողն ալ մեր վարժարանն է։ Մե՛ծ ցաւ։

Մե՛ղք չենքին ու իր դիրքին. մե՛ղք որ վարժարանի մէջն ու դուրսը դեռ նոր ներկուեցան, գրասեղանները նորոգուեցան, ամէնէն կարող ուսուցիչները պահելու խրոխտանքները տածուեցան։ Ինչ է այս յետադիմութեան պատճառը, հարցնող չկայ։ Մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէ կրթական այս անտարբերութիւնը, գիցցող չկայ։

Գիւտէն պակաս է.—Ո՛չ. անցեալ տարիներու պիւտճէէն ալ քիչ մը աւելի։ 350 երկսեռ ուսանողներու համար 750 ոսկիի ահագին գումար մը։

Մենք անկողմնակալութեամբ ու ընդհանուր նկատողութեամբ կը համարձակինք ըսելու թէ պէտք է կամ պաշտօն չտանձնել երբեք կամ պաշտօնի պարտականութիւնները անթերի կատարել. թէ պէտք չէ եստուբիւն ծախսելու համար գործի գլուխ անցնիլ ու ատով քաւականանալ. որպէսզի մատաղ սերունդին բարոյական ու նիւթական կեանքը չփճանայ ու չը զոհուի քմահաճոյից։ Թէ ան՝ որ իրեն յանձնուած պաշտօնին գիտակցութիւնը չունի թո՛ղ արգելք չըլլայ գիացողին ու ընդունակին և տեղի տայ անոր։

Զե՛մ գիտեր, չե՛մ կրնար ըսելը ամօթ չէ։ Այլ չգիտնալով, չկրնալով հանդերձ պաշտօնի գլուխ մնալն ամօթ է։ Ես գիտեմ ու կրնամ ըսելով ինքզինք ամէն բանի թեկնածու ներկայացնել և պաշտօն մը ձեռք ձգելէ յետոյ բերանը բաց... նայիլն է պակաբակելին։

Ամէն գործի մէջ քիթ խոթելով գործ չչլնուիր։ Լաւ է մէկ գործ միայն ստանձնել ու զայն բարւոք ի գլուխ հանել։ Ամէն մարդ կրթական գործ մը կրնայ սկսիլ, բայց քիչերն են որ կրնան յաջողիլ ի կատար բերելու։ Պահանջուածն ալ ամէն կողմէ ո՛չ թէ միայն սկսիլն է այլ կրթական գործը գլուխ հանել։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՄԸ

ԲԱՄԲԱԿ ԵՒ ՑՈՐԵՆ

ԼԻՎԼԲՈՒԼ, 30 Նոյեմ.

Բամբակի հրապարակը բացուեցաւ.

Նոյեմ. — Դեկտ.	4.88	
Յունվ. — Փետր.	4.91	
Մարտ — Ապրիլ	4.95	հրապարակը հաստատ է

Յունիս — Յուլիս 5. —

Ցորենի հրապարակը բացուեցաւ.

Նիւ-Եորք	Դեկտ.ի համար		117⅝
Լիվրբուլ	»	»	7/2/3/4
»	Մարտի	»	7/3/3/4
Շիքագօ	Դեկտ.ի	»	110⅜

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐԸ

ՊԱԼԹԻԿԻ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍԸ

ՃԱՐՈՆՑԻՔ ԶԻՆԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ԳՐԳՌՕՆ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Նոյեմբեր 29ի խմբագրականէն

Շաբաթ օր զօրավար Նոկի ընդհանուր նոր յարձակում մը սկսաւ Սունկուչան, Երլոնկան և Ռիքվանշան մեծ բերդերուն վրայ։ Պաշտօնական հեռագիր մը Թօքիոյէ կը ծանուցանէ թէ Նոյ. 26ին կէս գիշերը ըսկրսաւ ընդհանուր յարձակումը, երբ Սունկչուչանի և մերձակայ գիւղերուն վրայ յարձակման համար պատրաստութիւնները աւարտեցան։ Հեռագիրը ղրկուած պահուն տակաւին իսկ ուղուած չէր թշնամիին բուռն դիմադրութիւնը, և Ճարոնցիք բնաւ դեռ հասած չէին իրենց նպատակին։ Կիրակի գիշեր Թօքիոյի մէջ լուր տարածուեցաւ թէ ընդհանուր յարձակումը սկսած է յառաջդիմութիւն ընել։ Զիֆուի մէջ Ճարոնցիք կը յուսային թէ՝ Բորթ Արթուր չատ չուտով պիտի խնայ!!! Ճարոնցի ճարտարագէտներ պաշտպանութեան գիծին արեւելեան մասին դէմ ականներու աշխատութիւններով կը զբաղին, և Ռուսք ալ հակառակ գործողութիւններով կ'զբաղէին։ Ճարոնի մէջ կ'ենթադրուի թէ այս անգամուան ընդհանուր յարձակումը այս պարարման բազմակողմանի պատմութեան ամենէն արիւնալիցը պիտի ըլլայ։ Արեւելեան Ռիքվան բերդէն վեր կայ սար մը ինը ոտք լայն և ութը ոտք բարձր։ Պատերը մէկ եարտա թանձր են և կամարներով կապուած։ Թօքիոյի մէնդոտ անհամբերութեամբ լուրի կը սպասեն կռիւին ելքին վրայ, որ երեք կողմէն Բորթ Արթուրի դէմ կը մղուի։ Ճարոնական հրետանիին կրակը Բորթ Արթուրի մընայուն ամրութիւններուն մէկ մասը արդէն իսկ քանդած է, այնպէս որ Ռուսք հիմա ներքին ամրութիւններուն մէջ քաշուած են։

*** Թօքիոյէ կը հեռագրուի Հոմ.—Ճարոնական վերջին յարձակումը քանդեց Երլունկան, Օսթէրլունկ և Մաեօքպի-Եամատի բերդերը։ Բայց Ճարոնցիք ետ մղուեցան Սունկուչանի և Ռիքվանի վրայ իրենց յարձակումներէն մեծամեծ կորուստ ունենալով։

*** Մանչուրիոյ ռազմավայրին վրայ տիրապետող ցուրտը սոսկալի է եղեր։ Թոքիոյէ կը հեռագրեն Հոմ թէ Ռուրոքի յառաջապահներէն հինգ հոգի սառեր են։

*** Տուվրի բացերը երեւցաւ Պալթիկեան նաւատորմին երրորդ մասը որ լրացուցիչ կը կոչուի։ Հինգ մարտանաւեր, որոնցմէ երկուքը յածանաւ և երեքը օժանդակ յածանաւ, որոնց հետ երկու ածխաբարձ շոգենաւեր ալ կային։ Տուվրի ծովեզերքին գիմացը խարիսխ նետեցին։ Ֆրանսական իշխանութեանց հետ նշաններ փոխանակեցին։ Ցածանաւերը չարունակ կը ցոլացնեն իրենց ելեկտրական լոյսերը։ Նաւերէն մէկուն մեքենան աւրուեր է։ Կիրակի օր մշուշը ծածկեց քոլոր մարտանաւերը. բայց ձկնորսները կը պատմեն թէ անոնք միշտ իրենց խարիսխին վրայ կը գտնուին։ Պրէսթի փարոսի պաշտօնեաներն ալ նշմարեցին երեք թորփիլահալածներ որոնք ընկերակցութեամբ խոշոր փոխադրանաւերու դէպ ի արեւմուտք կը նաւէին։ Շէրպուռէն ալ տեսնուեցան անոնք։

*** Ճարոնցիք Զիֆուի մէջ սկսան չինարէն թերթեր հրատարակել, որոնցմով Ռուսերուն հակառակ կը գրգռուն Զինացիները. յայտարարելով թէ Զինաստանի ճշմարիտ բարեկամը Ճարոն է։

*** Ճարոնցի Վարչապետ Քացուրա յայտարարեց թէ Ռուսիա հիմա այլ եւս հասկցած է թէ քանի մը ճակատամարտներու արդիւնքով այս Պատերազմը վերջանալիք չունի։ Մեղի համար այս կռիւը կենաց մահու խնդիր է, և մեր միլիոնաւոր եղբայրներէն իւրաքանչիւրը ասոր այսպէս-ըլլալը չատ լաւ գիտէ։ Մենք պատրաստ ենք վերջին մարդը և վերջին եէնը զոհելու։ Ռուսք կը յուսան թէ Բորթ Արթուրի գրաւմամբ գոնէ ռուս պահակազօրքերը պիտի ազատուին ծանր նեղութիւններէն որոնց ենթարկուած են։ Իրաւ է որ չատ քան կախում ունի բերդաքաղաքին անկումէն, բայց չեմ կարծեր որ Պատերազմը կրնայ վերջանալ այդ գրաւման հետեւանքով։ Ընդհակառակն Ռուսիա պատերազմի նոր ծրագիր մը պիտի պատրաստէ։ Հետաքրքրութեամբ կը սպասեմ թէ արդեօք ինչ պիտի ըլլայ մեր թշնամիին հրամատարութեան նոր գաղափարը։ Ամբողջ ճարոնական ազգը՝ իրրեւ մէկ մարդ՝ հաստատապէս որոշած է, առանց պատերազմասէր և խաղաղասէր կուսակցութիւններու խարութեան, կռիւը մղել մինչեւ վերջը։ Ճարոնի ներքին կացութիւնը խիստ գոհացուցիչ է։ Երկու գլխաւոր քաղաքային կուսակցութիւնները որոշումներ տուած են միահամուռ հաւանութեամբ ամէն ծանր տուրքերու տոկալ պատերազմը չարունակելու և Ռուսիան Ծ. Արեւելքէն վռնտելու համար։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը անպայման կերպով ոյժ կուտայ և ոյժ իրենց բնակարանը մնալ հարկադրուած ըլլալով։ Կռիւուտի այս երկու երիտասարդներուն նկատմամբ ըրած զբաղարտութիւնները իրենց ազդեցութիւնը կորսնցուցած էին, Հրաչեայի ճարտար դարձուածքներուն չնորհիւ և Պարգեւեաններն ու Բօլաները հիմա առաջուընէ աւելի յարգանքով կը վերաբերուէին անոնց հանդէպ։ Հրաչեայ թէև իր յաճախակի այցելութեամբ ընտանի դարձած էր հաստատուին բնակարանին մէջ, սակայն Բօլ առաջին անգամ կ'այցելէր անոնց և իրրեւ Պ. Սաղաթիէլի զաւակը բնականաբար նշանակելի դէմք մը կը ներկայացնէր։ Նախկին ազատվագրողը իրրեւ մարդ պակաս տեղ մը չունէր, ուստի իր նոր դիրքին վայելուչ լեզու մը բռնելով սկսաւ յարգել տալ զինքը թէ՝ հաստատուին և թէ՝ ամբողջ ներկաներուն։

Եւ սակայն բան մը կը պակսէր Բօլի, անիկա Վարդանոյշը հոն գտնելու յոյսով եկած էր, որուն ներկայութիւնը կ'սպասէր անթարթ աչքերով։ Հրաչեայ զգալով ընկերակիցին այս իղձը պահ մը դուրս ելաւ ու սպասուհիներուն միջոցաւ փափկութեամբ մը խնդրեց տանտիրուհիին որ հանի վայրկեանի մը չափ տեսակցիլ իրեն հետ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ 225

ՀԱՅԿ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՏԵՂԱԿԱՆ-ԸՆԴՀԱՆՈՒՐԱԿԱՆ ՀԵՊԱՆՈՒՄԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԳ.

Պարգեւեանները կը չարունակէին իրենց սովորական կեանքը։ Իզմիրցի Պ. Բօլա՝ Ամէլիի հետ դեռ հոն կը հիւրասիրուէր ու աղջկանը համար նպաստաւոր կարգադրութիւն մը չըրած ու կատարելապէս անոր սիրոյը չառած չէր ուզեր մեկնիլ։ Հաստատուին ընտանիքին համար բնաւ ծանրութիւն չէր ներկայութիւնը հոր ու աղջկան, որոնք ընտանիքին մէկ անդամը դարձած էին գրեթէ։ Նուարդ օր աւուր կ'աւելցնէր սէրը Ամէլիի նկատմամբ, որմէ բաժնուիլ անկարելի կը թուէր իրեն։ Իսկ Ամէլի որ մօրը մահուընէն ի վեր ճշմարիտ գուրգուրանք մը չտեսնելէ զատ

անոնց մեկնումը, առանց որոշ ծրագիր մը ունենալու թէ, ո՞ւր պիտի յանգէր այս ձգձգումը։

Վարդանոյշի հօր պարագան փրնտռուած առիթ մը եղաւ երկու կողմին համար ալ։ Պարգեւեանները միշտ Ադամեանի վերադարձին խնդիրը առաջ բերելով, «առանց անգամ մըն ալ մտակարարը տեսնելու ո՞ւր պիտի երթաք» կ'ըսէին և Ամէլի որ Վարդանոյշը անկեղծօրէն կը սիրէր, անոր հայրը իրեն յանձնելու և դրամական հատատ եկամուտով մը անոնց ապագան ապահովելով խեղճ ընտանիքին երջանկութիւնը տեսնելու ծրագիրով կը մնար Պարգեւեաններու բնակարանին մէջ, գոր երկրային դրախտ մը կը նկատէր։

Երկու ամուսիններն ալ դրամի վրայ խորհելու վիճակին մէջ չէին, և Բօլա որ մասնաւոր զբաղում մը չունէր Պոլսոյ մէջ, օրական մէկ երկու ժամ Իզմիրի գործակատարներուն նամակները կարդալէ և անոնց պատասխանելէ ետք, երեք աղջիկները կառք նստեցուցած, դրեթէ ժամանակին մեծ մասը այս կամ այն զբօսավայրը այցելելով ու չուայլորէն դրամ ծախսելով կ'անցընէր։ Ամէն իրիկուն վաղուան ծրագիրը կը պատրաստէին և հետեւեալ առաւօտն անպատճառ տեղ մը կ'այցելէին, կամ կը շրջագայէին։ Այս զբօսական պտոյտները այնչափ առաջ տարին որ տիկին Պարգեւեան ալ յաճախ կ'ընկերանար անոնց և իրրեւ Պոլսեցի, կեանքին մէջ չայցելած, չտեսած հետաքրքրաշարժ տեղերը մեծ հիացմամբ կը տեսնէր Իզմիրցի հիւրերուն չնորհիւ։

Թատրոն, նուագահանդէս, երեկոյթ անպակաս էին ամէն գիշեր և հաստատուն որ երկար տարիներէ ի վեր քաշուած կեանք մը վարելու վարժուած էր, հիմա հիւրերուն ու ընտանիքին հետ միացած, ուխարհասէրի մը կեանքը վարել սկսած էր։

Բիկմայիոն վաճառատունը գրեթէ չառաթը մէկ քանի անգամ կ'ընդունէր այցելութիւնը Պ. Բօլի, որ երեք աղջիկները հոս առաջնորդելով, իւրաքանչիւր այցելութեանը մէկ մէկ թանկագին ուլիք նուէրներ կը գտնէր անոնց մատուցանելու։ Շատ անգամ ալ ինք առանձին կ'երթար՝ սիրոյ նեղացած ատենը և վաճառատան ապակեփեղկերը ուշադրութեամբ զննելով բոլորովին նրբաճաշակ առարկաներ կը գտնէր ու իրիկուան՝ զանոնք օրիորդներուն նուիրելով թէ՝ կը զուարճանար և թէ՝ խօսակցութեան նիւթ կը հայթայթէր։

Օտարի հանգամանքը բոլորովին վերցած էր Իզմիրցի հիւրերուն ու Պարգեւեաններու միջեւ ու Բօլա իրրեւ տանտէր՝ չատ անգամ ամենանուիր ձուկեր միրգեր և ուրիշ թանկագին ուտելեղէններ գնելով կը ղրկէր տուն, որուն բնաւ դիտողութիւն չէին ըներ Պարգեւեանները վախնալով որ Ամէլին ու հայրը կը վշտացնեն։

Մինակ պարագայ մը կար որ Նուարդն ու Ամէլին կրնար իրարու դէմ հանել։ Ամէլի վերջին ծայր հետամուտ էր Հրաչեայ Դանաբաշի հետ ամուսնանալու և կը վախնար որ Նուարդ ալ նոյն հետամտութիւնը կը տածէր։ Այս առթիւ թէև օ և է բացայայտ գաղափար փոխանակուած չէր երկուսնեաց, սակայն Ամէլի կը կասկածէր և եթէ գիտնար որ Նուարդ ճշմարտապէս կը փափաքի Հրաչեայի հետ ամուսնանալ, որոշած էր լռեցնել սիրտը, ու առանց Նուարդի զգացնելու, հրաժարիլ երիտասարդէն։ Օր. Պարգեւեան իր նկատմամբ ցոյց տուած անկեղծ սիրոյն, օրտի այս զոհողութիւնով միայն կ'ուզէր փոխարինել Ամէլի, ուստի այս նկատումով հետզհետէ սկսած էր զգուշաւոր ընթացք մը բռնել ու բնաւ բերանէն չփախցնել խօսք մը որ ներքին զգացումը մատնէր։

Այն իրիկուն երբ Հրաչեայ ու Բօլ Պարգեւեաններու այցելեցին, դերձակուհին ու աղջիկը հոն չէին, կարեւոր ու տիպղական գործերու պատճառով իրենց բնակարանը մնալ հարկադրուած ըլլալով։ Կռիւուտի այս երկու երիտասարդներուն նկատմամբ ըրած զբաղարտութիւններուն նկատմամբ ունեցած դիտողութիւնները իրենց ազդեցութիւնը կորսնցուցած էին, Հրաչեայի ճարտար դարձուածքներուն չնորհիւ և Պարգեւեաններն ու Բօլաները հիմա առաջուընէ աւելի յարգանքով կը վերաբերուէին անոնց հանդէպ։ Հրաչեայ թէև իր յաճախակի այցելութեամբ ընտանի դարձած էր հաստատուին բնակարանին մէջ, սակայն Բօլ առաջին անգամ կ'այցելէր անոնց և իրրեւ Պ. Սաղաթիէլի զաւակը բնականաբար նշանակելի դէմք մը կը ներկայացնէր։ Նախկին ազատվագրողը իրրեւ մարդ պակաս տեղ մը չունէր, ուստի իր նոր դիրքին վայելուչ լեզու մը բռնելով սկսաւ յարգել տալ զինքը թէ՝ հաստատուին և թէ՝ ամբողջ ներկաներուն։

Եւ սակայն բան մը կը պակսէր Բօլի, անիկա Վարդանոյշը հոն գտնելու յոյսով եկած էր, որուն ներկայութիւնը կ'սպասէր անթարթ աչքերով։ Հրաչեայ զգալով ընկերակիցին այս իղձը պահ մը դուրս ելաւ ու սպասուհիներուն միջոցաւ փափկութեամբ մը խնդրեց տանտիրուհիին որ հանի վայրկեանի մը չափ տեսակցիլ իրեն հետ։

(Շարունակելի)

պիտի տայ կառավարութեան։ Երկու կուսակցութիւնները մանաւանդ որոշած են կտրուկ քաղաքականութեան մը հետեւիլ Քորէայի համար։ Եթէ Զինաստան հակառակի Ծ. Արեւելքի մէջ խաղաղութեան պահպանման, ասնոր դէմ ալ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, որովհետեւ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կը յայտարարէ թէ Զինաստան երկդիմի ընթացք մը բռնած է, ուստի պէտք է աւելցնել ճարոնական ազդեցութիւնը հոն ալ։

*** Ամերիկեան թերթերը կը ծանուցանեն թէ ամերիկացի մեծանուն նաւաչէն Լուիս Նիքսոն Փետր. 1ին Սեվիլատոր կ'երթայ, ռուսական ջուրերուն մէջ սկսելու չինութիւնը հարիւր մարտանաւերու. Թրփիլանաւերէ սկսեալ մինչեւ ամէնէն խոշոր զրահաւորները, և այս ամէնը պիտի կատարուի երկու տարուան մէջ, ուրկէց կը հետեւցնի թէ Ռուսիա մտադիր է Պատերազմը շարունակել։ Շինութեանց համար պէտք եղած նիւթերը պիտի տան Գերմանիա և Միացեալ Նահանգները։ Կ'ըսուի թէ Նիքսոնի նաւաչէն ընկերութիւնը Բորթ Էլիզաբէթի մէջ արդէն իսկ հարիւր թրփիլանաւեր պատրաստեր է Ռուսիոյ հաշուոյն, որոնք մասամբ կտոր կտոր եղած ձեւի տակ և մասամբ յատուկ չոգենաւերով պիտի զրկուին Ռուսիա։

*** Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Էրլ Լէնստաուն պաշտօնական գրութեամբ մը կ'ազդարարէ Անգլիացի այն նաւատէրերուն, որոնք Նագասակի ունին ածուխով բեռնաւորուած նաւեր զրկել Ռուսիոյ մարտանաւերուն, թէ ա՛յն նաւատէրները որոնք այսպիսի յանցանք մը գործեն, դրամական տուգանքի, բանտարկութեան և նոյն իսկ իրենց նաւերը կորսնցնելու պիտի դատապարտուին։ Ֆրանսիական պատերազմին ժամանակ ալ նշանաթեղ նոյնօրինակ յայտարարութիւն մը երբ Անգլիացի նաւատէրներուն։ Պատերազմական արգիլուած վաճառքներու առթիւ Լիվերբուլի Առեւտրական Սենեակին հարցման պատասխանելով, Լորտ Լէնստաուն կը յայտարարէ թէ այդ խնդրոյն վրայ ռուս կառավարութեան հետ նոր բանակցութիւններ եղած չեն դեռ, բայց ինք միշտ այն համոզումը ունի թէ ածուխը, բամբակը և մեքենաները պէտք չէ արգիլուած համարուին։ Սակայն ռուս կառավարութիւնը տակաւին ո և է հակամիտութիւն ցոյց տուած չէ այդ յիշեալ վաճառքները պատերազմական արգիլուած վաճառք չնկատելու։ Բայց կ'երեւի թէ ռուս կառավարութիւնը մեքենաներու մասին քիչ մը թոյլատու կը գտնուի, ինչպէս յայտնի եղաւ անգլիական Քալէան չոգենաւին ազատ արձակումէն։ Լորտ Լէնստաուն կը վերջացնէ թէ անգլիական հանրապետութիւնը միջազգային իրաւունքներու սկզբունքին վրայ պատրաստ է պաշտպանելու Անգլիացի հպատակներուն բոլոր շահերը, բաւական է որ օրինաւոր ըլլան։

*** Զինուորական կացութեան վրայ հետեւեալը կը գրէ Նայէ Ֆրայէ Բրեսսի մանաւանդ։—Ճարոնցիք վերջին ամսուան մէջ ասոնցմէ անգամէն աւելի ընդհանուր յարձակում ըրին Բորթ Արթուրի վրայ, առանց հասնելու իրենց գլխաւոր նպատակին, որ է՝ բերդաքաղաքին գրաւումը։ Միքատոյին ծննդեան տարեդարձին օրէն սկսեալ, այսինքն Նոյ. 3, յարձակումը անյաջող ելաւ, և մինչեւ վերջերս ոմբակոծութիւնը միայն շարունակուեցաւ։ Նոյ. 25ին նոր հրաման ելաւ բերդաքաղաքը անպատճառ առնել։ Նոյն օրը տարեդարձն էր Բորթ Արթուրի առաջին գրաւումին Զինացիներուն ձեռքէն (1894 Նոյ.)։ Ուստի որէն սկսաւ յարձակումներուն շարքը։ Բայց այս անգամ ալ դարեւ եղաւ բերդաքաղաքին անկումը։ Բայց այս անգամ Ճարոնցիք ա՛յնպիսի յառաջդիմութիւն մը ըրին որ իրենց ապագայ յաջողութիւնը շատ մը դիւրացուց։ Սակայն Ճարոնցիներուն յանցանքը ա՛յն եղաւ որ սկիզբէն ի վեր չափազանց փութկոտութիւն ցոյց տուին, անհամբեր եղան։ Պաշարում մը միշտ շատ ժամանակ կը պահանջէ։ Ճարոնցիք կ'երեւի թէ սակայն չեն գիտեր, որովհետեւ 1894ին 24 ժամուան մէջ Զինացիներուն ձեռքէն խլեցին Բորթ Արթուրը։ Սակայն այն միջոցին Բորթ Արթուր հիմակուան պէս ամրացած չէր, և ա՛յն ատեն պաշտպանները Զինացի էին ոչ թէ Ռուս և յայտնի է թէ Ռուսին կարողութիւնը գլխաւորաբար պաշտպանողականին մէջ կը կայանայ։

*** Նայէ Ֆրայէ Բրեսսէ կը շարունակէ։—Բեթերսպուրկէն պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Զարը Ս. Ժորժ պատուանշանին Փ. աստիճանը տուաւ Ծ. Արեւելքի երբեմնի փոխարքայ Ալեքսեվի։ Դեռ քիչ ժամանակ առաջ Ծ. Արեւելքի հզօր փոխարքան, որ արքունիքին մէջ մեծ ազդեցութիւն մը կը վայելէր երբեմն, իր փոխարքայական պաշտօնէն արձակուեցաւ, ինչպէս գիտենք և կայս. Աւագ Խորհուրդին անդամ կոչուեցաւ, որով իր գործունէութիւնը վերջ գտած եղաւ։ Զարը Ս. Ժորժի Գ. պատուանշանը տալով Ալեքսեվի որ երբեմն վերին հրամատարն էր Ծ. Արեւելքի ռուս ցամաքային և ծովային բոլոր զօրութիւններուն, անուղղակի կերպով դատած եղաւ անոր զինուորական գործունէութեան չափն ու ասիճանը։ Իր երբեմնի փոխարքային տուաւ ա՛նպիսի աստիճանով պատուանշան մը որ յաճախ կը տրուի հիմա պատերազմի դաշտին վրայ նշանաւոր հանդիսացող երկրորդական ոգեւ սպայի, ինչպէս կ'երեւի ամէն օր Բեթերսպուրկի Զինուորական Պաշտօնաթերթին մէջ։ Երբեմնի փոխարքայ Ալեքսեվ, որ ամբողջ տասնրհինգ ամիս Ծ. Սսիոյ մէջ բացարձակ տէր էր հիմա Ս. Ժորժի վարաստիճան պատուանշանով մը վարձատրուած կը տեսնէ իր գործունէութիւնը։ ա՛յս է եղեր իր բուն արժանիքը։ Իր կուրծքին վրայ Ս. Ժորժի Գ. աստիճանը ամէնուն պիտի ըսէ թէ Ծ. Արեւելքի մէջ անոր իբրեւ փոխարքայ պաշտօնավարութեան միջոցին Ռուսիա ոչ առաւելութիւն, ոչ օգուտ տեսաւ, ո՛չ ալ պաշտպանուեցան իր շահերը պէտք եղածին պէս և ոչ ալ իր ազդեցութիւնը բարձրացաւ հոն։

*** Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Ճարոնցի մոլեռանդ սուսերամարկ Սամուրայիներու գունդը հրամատարութեամբ Նաքամուրա և Սայթօ զօրավարներուն առեւելի հրէշութեամբ յարձակեր է Բորթ Արթուրի ռուսական խրամներուն վրայ։ Ռուսք իսկոյն իրենց սուրերը հաներ են ասանկ անագորոյն տեսարան մը պարզուեր է, իբրու վրայ յարձակելով կատաղութեամբ զիրար բզքտեր են։ Մարդ մարդու դէմ անաւոր կոտորած մը գործեր է։ Արեան լիճեր ձեւացեր են այս աննկարագրելի խառնուրդէն։ Ճարոնցիք մխաքերին դրեր են ասանկ յարձակումներով կոտրել Ռուսերուն ընդդիմութիւնը։ Երկրորդ օրը պատրաստուեր է Ցորմօզայի կէս վայրենի բնակիչներէն ձեւացած գունդը, որ մնացեալ Սամուրայիներուն հետ մէկտեղելով յարձակում պիտի գործէր։ Ցորմօզայի այս բնիկները չեն գիտեր թէ ինչ ըսել է մեռնիլ կը նետուին կատաղաբար, կը զարնեն, կը զարնուին։ Ասանք Ճարոնցիի և Զինացիի խառնուրդ սերունդ մըն են, և յորմեհետէ Ճարոն տէր եղաւ Ցորմօզայի, ա՛լ աւելի գրգռեց բնիկներուն անվախութիւնը, որովհետեւ հիմա պիտի օգուտի այս ահեղ պատերազմին մէջ։ Սոսկալի դիմագիծերով մարդիկ են ասանք, կայծակնացայտ աչքերով հոտիկու մարմնով, մոտա և Ջղուտ մեծ մասամբ սուր կը կրեն, խոշոր և սայրասուր։ Հիմա ասոնցմով է որ պիտի գործեն կամ կը գործեն այս միջոցս Ճարոնցիք Բերդաքաղաքին դէմ։ Ցորմօզացիներուն և Սամուրայիներուն այս կատաղութիւնը հրէշային արիութիւն մը ներշնչած է նաեւ Ռուսերուն։ Ինքնք ալ բոլորովին տարբեր մարդիկ եղած են՝ և ուխտեր են՝ առաջնորդութեամբ Սթէօսէլի, Ֆոկի, Միրոնովի և Քօ՛տրաթէնքոյի՝ մինչեւ իրենց վերջին շունչը բարձր պահել ռուս զինուորին համբաւը։

*** Բորթ Արթուրէն Խարպին գացող ռուս սպայ մը՝ Պուլկարով, որ էլեկտրական գործիքներու մասնագէտ մըն է, բերդաքաղաքին ներքին բերդերը նկարագրելով անաւելի կը նկատէ զանոնք։ Հողէ պարկերով, հաստ գրահներով և անթափանցելի թելերով պաշտպանուած են։ Կիները իրենց ամուսիններուն կ'օգնեն առնական կորովով։ Զարմանալի է, կ'ըսէ, անոնց ընթացքը։ Մարդ կ'արտասուէ տեսնելով որ այդ պատուական կիները ամէն փափկութիւն մոռցած, պատնէշներուն մէջ սիրտ կուտան իրենց ամուսիններուն կամ զինուորներուն։ Իրենց առաջնորդն է Տիկին Սթէօսէլ, որ ռումբի կտորով մը վիրաւորուած ըլլալուն հակառակ, չի բաժնուիր իր ամուսինին քովէն, և ամէնէն ծանր վտանգներուն մէջ իսկ առաջ կ'անցնի խրամատելու Բորթ Արթուրի արիասիրտ հրամատարը և անոր քաջամարտիկ օգնականները։ Պուլկարով կը յարէ թէ անկարելի է հեռուէն հեռու երեւակայել ռուս զինուորին հնարքները քաղաքը անձնատուր չընելու և անոր դիմադրութեան ոյժը կրկնապատկելու համար։

*** Լոնտոնէն Բարիզի Բաքռի օրաթերթին ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ գերման կայսրը պաշտօն տուած էր Հէնենօլլրնի Բարլ իշխանին, որպէս զի տեսակցի Ճարոնի կայսեր և Բուրօքաթքին զօրավարին հետ, և բանակցութեան մը մտնէ հաշտութեան հաւանական պարագայ մը առաջ բերելու համար։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Շանոյի վրայ վերջին ամսուն մէջ տեսնուած հանդարտութիւնը պէտք է վերագրել գլխաւորաբար Բարլ իշխանին ներկայութեան, և ա՛յն բանակցութեանց՝ որոնք կը շարունակուին եղեր։ Բանակցութեանց գաղտիրը ա՛յն է եղեր որ. նախ զինուորական համաձայնութիւն մը հաստատուի Դիւանագիտական Պայմանագրութենէ մը առաջ. որ վերջ պիտի տայ եղեր այս մարդածախ պատերազմին հետեւեալ հիմերուն վրայ.—

1. Ճարոնական թեւարկութեան մը հաստատութիւնը Քորէայի վրայ.

2. Մանչուրիոյ մէկ մասին չէզոքացումը.

3. Մանաւորապագիններ ինչպէս Ռուսիոյ և Ճարոնի իրենց արտադրութիւնները Մանչուրիոյ մէջ ընդունուելու համար։

Կ'ըսուի թէ այս բանակցութիւններէն դուրս ձգուած է Բորթ Արթուրի բախտը։ Ուզողը կը հաւատայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսսէ»ի Նոյեմբեր 29ի երեկոյեան տպագրութենեն

Մուքտէնէն կը հեռագրուի թէ երկու բանակներուն յառաջապահները ա՛յնքան իրարու մօտեցած են որ հազիւ 40 քայլ զիրար կը բաժնեն։ Զիրար կը դիտեն առանց կրակ ընելու։ Անգամ մը ճարոնցի պահակ զինուոր մը քնացած էր, ռուս կամաւոր զինուոր մը անոր մօտ գնաց, անոր հրացանը առաւ և ետ դարձաւ առանց երբեք ո և է ինչաս հասցնելու Ճարոնցիին կեանքին։ Երկու հակառակորդներն ալ ջուր կը հարեն միեւնոյն աղբիւրէ, զէնքերնին վար կը դնեն և կուժերնին կը լցնեն։ Միայն գիշերները տաք կերակուր կը տրուի։ Գիշերային լռութեան մէջ յայտնապէս կը լսուին Ճարոնցիներուն խօսքերը։ Երբեմն Ռուսք ալ անոնց խօսակցութեան կը խառնուին, որովհետեւ շատ մը Ճարոնցիներ պատուական կերպով Ռուսերէն կը հասկնան և կը խօսին։ Թշնամիները զիրար փոխադարձ թէյի կը հրաւիրեն ամենայն քաղաքավարութեամբ։ Ռուսք նախանձոտ աչքերով կը դիտեն երբ մատակարար զինուորները կը սկսին գինի բաժնել Ճարոնցիներուն։ Որովհետեւ ռուսական դիրքերուն մէջ գինի չկայ։ Մերթ ընդ մերթ բնականարար այս հանդարտութիւնը կը վրդովուի քանի մը հզօր ռումբերով։

*** Նեմիրովիչ Տանչէնքօ կը հեռագրէ թէ Ճարոնցի գերիներուն պատմածին նայելով, Ճարոնական բանակը առջի վիճակը չունի։ Լիաօեանկի ճակատամարտին ատեն կրած կորուստներուն պատճառաւ 230 հոգիէ բաղկացած գունդեր հիմա հազիւ 150 հոգի կը պարունակեն։ 20, 27, 30 տարեկան զինուորներ շատ կը գտնուին անոնց մէջ, ամէնքն ալ պահեստի բանակէն, որ զինուորական վարժութեան մէջ շատ յառաջադէմ չէ։ Անառը Քուրօքիի բանակին մէջ մանաւանդ ճարակեր է պէրիպէրի կոչուած հիւանդութիւնը, իսկ Նօբրի բանակին մէջ ալ թանչքը։ Ճարոնցի զինուորը սկսեր է մտածել թէ այս Պատերազմը լմնալիք չունի։ Ուստի հաշտութիւն կը փափաքի եղեր։ Դերիները յարեր են։— Ճարոնի կառավարութիւնը մեր վիճակը չի հասկնար։»

*** Ցառաջիկայ շաբթուան մէջ պիտի գումարուի Մոսկուայի մէջ Զէմսթվոներու նոր խորհուրդ մը որ գարնան մէջ պիտի գումարուէր։ Ինչպէս յայտնի է, Ռուս Ազնուականութեան նիրկայացուցիչները այս գումարման մէջ իրենց կարծիքը պիտի յայտնեն Զէմսթվոներու լարկարգական ներքին ծրագրին վրայ, որ պատրաստուած է։

*** Պատերազմին պատճառաւ այս տարի ռուսական Լեհաստանի հունձքերը պէտք եղածին պէս չեն մշակուիր հետեւեալ այժմէն կարօտութիւն կայ հողագործ դասակարգին մէջ։ Մորթուելիք կենդանիները շատ քիչ եղեր են, մանաւանդ գիւղերուն մէջ։ Կառավարութիւնը միջոցներ կը մտածէ կարօտ ընտանիքներուն պէտքերը հոգալու, գնէ մասամբ։

*** Կարմիր Խաչի անունով հաւաքուած դրամներուն մէջ զեղծումներ երեւան եկած են կառավարական քննութեամբ։ Քննութիւնքը կը շարունակուին։ Մեծահարուստ կոմս Օրլով-Տէսքով իր անձնական քսակէն ինք միայն 1 միլիոն ռուպլ նուիրած էր Կարմիր Խաչին։ Մայր Կայսրուհին ալ իր կողմէ տուած էր երկու միլիոն։ Զարը հրամայեր է զեղծանողները խըստիւ պատժել։

*** Ծովակալ Բօժանէթվէնսքիի նաւատորմը Նոյ. 29ին հասաւ Սուաքօմունտ, գերմանական Հարաւային Ափրիկէի ծովեզերքը, ուր ածուխ կ'առնէ։ Այս նաւատորմին վրայ կայանը եղած էր Տաքար՝ կանանչ Հրանդանին մօտ, որ հիւսիսային լայնութեան 15րդ ասիճանին վրայ կը գտնուի։ Սուաքօքմունտ Հասրաքանին հարաւային կողմը կը գտնուի, Վալֆիշ ծովածոցին ամէնէն մօտը։ Հեռաւոր ծովակալ Բօժանէթվէնսքի երկու շաբաթուան մէջ 600 գերմանական մղոն կամ 4000 քիլոմէթրէն աւելի ճամբայ գացած է։ Ռուսական նաւախումբին յառաջիկայ կայանը պիտի ըլլայ Տիէկօ Սուարէզ, ֆրանսական Մատակասքար կղզիին հիւսիսային ծայրը, ուր պիտի միանայ իրեն Ֆոլբրզամի նաւախումբը, որ Սուէզի ջրանցքէն անցաւ և հիմա Կարմիր ծովուն մէջ կը գտնուի։

*** Մուքտէնի մէջ ռուս բանակին կեդրոնէն թերթ մը կը հրատարակուի, որուն հարիւրերորդ թիւը հրապարակ ելաւ անցեալ Բ.ի. օր։ Այս թերթը օրը օրին տեղեկութիւններ կուտայ Պալթիկեան Նաւատորմին շարժումներուն վրայ։ Զինուորները իրենց անձնական նիհար քսակէն սիրով կը գնեն այս թերթը և անյագութեամբ կը կարդան անոր պարունակութիւնը։ Զօրավար Քուրօքաթքին խիստ միջոցներ ձեռք առաւ մերձակայ չինական գիւղերը կողոպտող ռուս Խազախներուն դէմ։ Քննութենէն հասկացուեցաւ որ ամէնէն աւելի կողոպտիչներն էին Թէրէք-Ռուսական Խազախները։ Ասոնց զինուորական ծառայութիւնը վեց ամիսէն կը վերջանայ հիմակուընէ հը ծախեն իրենց ձիերը։ Ասոնցմէ տասներկու հոգի մահուան դատապարտուեր են։ Ասոնցմէ մին ամբողջ զօրագունդին առջեւ հրացանի բռնուեցաւ։ Իսկ միւսները ամէնքը տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցան իբրեւ չնորհք։

*** Ներքին գործոց նախարար Սվիաթօբօլզ Միրսքի իշխան Զէմսթվոներու գլխաւորներուն հետ տեսակցութիւններ ունենալով, յայտարարեց թէ ոյժ պիտի տայ իրենց ծրագրին։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԵՒ ՐՈՒԶՎԷԼԹ. — Անցեալ 19ին Ուշինկթընի մէջ Մեծին Ֆրեսերիքի արձանին բացման արարողութենէն վերջ Վիլհէլմ կայսր հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Բուզվէլթ նախագահին.—

«Խորապէս զգածուած այն բաժակաճառէն զոր բարեհաճեցաք արտասանել հացկերոյթին ատեն, և այն փայլուն, հիանալի ու մեծ բանախօսութենէն ի պատիւ իմ մեծանուն նախահօրս, կը խնդրեմ որ ընդունիք իմ անկեղծ և սրտագին շնորհակալութեանս հաստատիքը։ Գերմանիոյ և Միացեալ Նահանգաց բարեկամութիւնը, որուն հիմնարկէքը զետեղուեցաւ Ֆրեսերիքի կողմէ կրանիթի պէս ամուր խարիսխներու վրայ կը հանգչի, և անոր հետքերուն հետեւելով, ինծի՝ իր յաջորդին՝ համար քաղցր պարտաւորութիւն մըն է շարունակել մեր ժողովուրդներուն միջեւ կապերը զօրացընելու գործը։ Իրաւարարութեան Պայմանագրութիւնը՝ զոր ի մօտոյ պիտի ստորագրենք՝ նոր և զօրաւոր կապ մը պիտի ըլլայ Ամերիկան ու Գերմանիան միացնելու խաղաղիկ յարաբերութիւններով քաղաքակրթութեան դատին մէջ և իբրեւ թէ ասով զօրանաս փոխադարձ յարգանքի և բարեկամութեան զգացումները երկու մեծ և երիտասարդ ազգերու միջեւ, և միայն կերպով օգտուի ասով իրենց ապագայ զարգացումը։ Իմ բոլոր սրտովս յարգանքիս և բարօրութիւն կը մաղթեմ Ամերիկայի և իր քաղաքացիներուն, որոնք իմ անկեղծ հիացումս դրգռած են։

«ՎԻԼՀԷԼՄ Կ. Թ.»

Նախագահ Բուզվէլթ հետեւեալ պատասխանը ղրկեց.—

«Սրախտագէտ զգացումներով կարդացի Ձեր Վեհափառութեան բարեկամական պատգամագիրը, և գիտեմ լիովին գնահատել Ձեր յարգանքի զգացումները մերիկեան ժողովուրդին համար և անոր սրտեռանդն մաղթանքները ամերիկեան քաղաքացիներուն բարօրութեան համար։ Ուրախ եմ որ անգամ մը եւս պատեհութիւն կ'ունենամ Ձեր Վեհափառութեան հաղորդելու յարգանքիս հաւատիքը, կցելով սրտագին մաղթանքներս որոնց կը միանան իմ բոլոր հայրենակիցներս, գերման ազգին զարգացման և բարօրութեան համար։

«ԹԷՕՏՕՐ ՐՈՒԶՎԷԼԹ.»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՀԱՅՈՑ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՎԻԵՆՆԱ, Դեկտ. 1.—Թերթերը կը ծանուցանեն թէ Բորդ Արթուրի դէմ վերջին ընդհ. յարձակումը վերջացաւ ահաւոր կորուստներով։ Ղորս Ճարոնցիք ունեցան Ռիքվանչանի փոքր ամրոցները գրաւելու իրենց ջանքերուն մէջ։ Գիրկնդխանն կռիւ մը տեղի ունեցաւ, երբ մէկ ժամուան մէջ Ճարոնցիք 4000 մեռեալ ունեցան։ Թօքիոյէ կը ծանուցուի թէ Ճարոնցիք գրաւած են նաեւ երկու բերդեր հիւսիսային-արեւելեան կողմը և մէկ տեւաբար ծովակալ Բօժանէթվէնսքի երկու շաբաթուան մէջ 600 գերմանական մղոն կամ 4000 քիլոմէթրէն աւելի ճամբայ գացած է։ Ռուսական նաւախումբին յառաջիկայ կայանը պիտի ըլլայ Տիէկօ Սուարէզ, ֆրանսական Մատակասքար կղզիին հիւսիսային ծայրը, ուր պիտի միանայ իրեն Ֆոլբրզամի նաւախումբը, որ Սուէզի ջրանցքէն անցաւ և հիմա Կարմիր ծովուն մէջ կը գտնուի։

*** Մուքտէնի մէջ ռուս բանակին կեդրոնէն թերթ մը կը հրատարակուի, որուն հարիւրերորդ թիւը հրապարակ ելաւ անցեալ Բ.ի. օր։ Այս թերթը օրը օրին տեղեկութիւններ կուտայ Պալթիկեան Նաւատորմին շարժումներուն վրայ։ Զինուորները իրենց անձնական նիհար քսակէն սիրով կը գնեն այս թերթը և անյագութեամբ կը կարդան անոր պարունակութիւնը։ Զօրավար Քուրօքաթքին խիստ միջոցներ ձեռք առաւ մերձակայ չինական գիւղերը կողոպտող ռուս Խազախներուն դէմ։ Քննութենէն հասկացուեցաւ որ ամէնէն աւելի կողոպտիչներն էին Թէրէք-Ռուսական Խազախները։ Ասոնց զինուորական ծառայութիւնը վեց ամիսէն կը վերջանայ հիմակուընէ հը ծախեն իրենց ձիերը։ Ասոնցմէ տասներկու հոգի մահուան դատապարտուեր են։ Ասոնցմէ մին ամբողջ զօրագունդին առջեւ հրացանի բռնուեցաւ։ Իսկ միւսները ամէնքը տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցան իբրեւ չնորհք։

*** Ներքին գործոց նախարար Սվիաթօբօլզ Միրսքի իշխան Զէմսթվոներու գլխաւորներուն հետ տեսակցութիւններ ունենալով, յայտարարեց թէ ոյժ պիտի տայ իրենց ծրագրին։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԵՒ ՐՈՒԶՎԷԼԹ. — Անցեալ 19ին Ուշինկթընի մէջ Մեծին Ֆրեսերիքի արձանին բացման արարողութենէն վերջ Վիլհէլմ կայսր հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Բուզվէլթ նախագահին.—

«Խորապէս զգածուած այն բաժակաճառէն զոր բարեհաճեցաք արտասանել հացկերոյթին ատեն, և այն փայլուն, հիանալի ու մեծ բանախօսութենէն ի պատիւ իմ մեծանուն նախահօրս, կը խնդրեմ որ ընդունիք իմ անկեղծ և սրտագին շնորհակալութեանս հաստատիքը։ Գերմանիոյ և Միացեալ Նահանգաց բարեկամութիւնը, որուն հիմնարկէքը զետեղուեցաւ Ֆրեսերիքի կողմէ կրանիթի պէս ամուր խարիսխներու վրայ կը հանգչի, և անոր հետքերուն հետեւելով, ինծի՝ իր յաջորդին՝ համար քաղցր պարտաւորութիւն մըն է շարունակել մեր ժողովուրդներուն միջեւ կապերը զօրացընելու գործը։ Իրաւարարութեան Պայմանագրութիւնը՝ զոր ի մօտոյ պիտի ստորագրենք՝ նոր և զօրաւոր կապ մը պիտի ըլլայ Ամերիկան ու Գերմանիան միացնելու խաղաղիկ յարաբերութիւններով քաղաքակրթութեան դատին մէջ և իբրեւ թէ ասով զօրանաս փոխադարձ յարգանքի և բարեկամութեան զգացումները երկու մեծ և երիտասարդ ազգերու միջեւ, և միայն կերպով օգտուի ասով իրենց ապագայ զարգացումը։ Իմ բոլոր սրտովս յարգանքիս և բարօրութիւն կը մաղթեմ Ամերիկայի և իր քաղաքացիներուն, որոնք իմ անկեղծ հիացումս դրգռած են։

«ՎԻԼՀԷԼՄ Կ. Թ.»

Նախագահ Բուզվէլթ հետեւեալ պատասխանը ղրկեց.—

«Սրախտագէտ զգացումներով կարդացի Ձեր Վեհափառութեան բարեկամական պատգամագիրը, և գիտեմ լիովին գնահատել Ձեր յարգանքի զգացումները մերիկեան ժողովուրդին համար և անոր սրտեռանդն մաղթանքները ամերիկեան քաղաքացիներուն բարօրութեան համար։ Ուրախ եմ որ անգամ մը եւս պատեհութիւն կ'ունենամ Ձեր Վեհափառութեան հաղորդելու յարգանքիս հաւատիքը, կցելով սրտագին մաղթանքներս որոնց կը միանան իմ բոլոր հայրենակիցներս, գերման ազգին զարգացման և բարօրութեան համար։

«ԹԷՕՏՕՐ ՐՈՒԶՎԷԼԹ.»

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՀԱՅՈՑ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՎԻԵՆՆԱ, Դեկտ. 1.—Թերթերը կը ծանուցանեն թէ Բորդ Արթուրի դէմ վերջին ընդհ. յարձակումը վերջացաւ ահաւոր կորուստներով։ Ղորս Ճարոնցիք ունեցան Ռիքվանչանի փոքր ամրոցները գրաւելու իրենց ջանքերուն մէջ։ Գիրկնդխանն կռիւ մը տեղի ունեցաւ, երբ մէկ ժամուան մէջ Ճարոնցիք 4000 մեռեալ ունեցան։ Թօքիոյէ կը ծանուցուի թէ Ճարոնցիք գրաւած են նաեւ երկու բերդեր հիւսիսային-արեւելեան կողմը և մէկ բերդ ալ Ռիքվանչանի մօտ։ Կը հաստատուի թէ այն բերդը, որ «203 Մէթր Բլուր» կը կոչուի, Ճարոնցիներուն ձեռքն է, ուակից կրնան ոմբակոծել նաւահանգիստը։ Զօր. Նոկի կը յայտարարէ թէ Շբ. օր սկսուած յարձակումը Գչ. իրիկուն ընդհատուեցաւ։ Կը հաստատէ քանի մը արտաքին բերդերու գրաւումը, բայց կը յարէ թէ զինուորական գործողութեանց յաջողութիւնը այնքան մեծ չեղաւ որքան կը յուսար։ Կ'ըսէ թէ հաստատ գիտաւորութիւն ունի բերդաքաղաքը առնելու մինչեւ 20 օր։

—Երեք յարձակաւորէ և 15 թորփիլանաւերէ բաղկացեալ Ճարոնական տորմիղ մը երէկ մեկնեցաւ Սաղէհոյի զինուորական նաւահանգիստէն, հրամատարութեամբ Ուրնի ծովակալին։ Թէպէտ երթալու տեղը շատ գաղտնի կը պահուի, սակայն համոզում կայ թէ անոր նպատակն է հոլանտական արքիպեղագոսը (Հնդկական ծովուն մէջ), որուն բազմաթիւ կղզիները և խութերը ծածուկ թաքստոցները կ'ընծայեն Պալթիկի նաւատորմին շարժումները լրտեսելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սդանցարդի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ երէկ օրն ի բուն Ճարոնցիք ընդհ. յարձակում մը ըրին Բորդ Արթուրի արեւելեան բերդերուն դէմ։ Դիրկնդխանն կռիւ կատաղի եղաւ, Ճարոնցիք երկու օրուան մէջ 4000 հոգի կորուսին։ Հին քաղաքը կ'այրի։ Ցուրտը անհանդուրժելի եղած է։ Բորթ Արթուր ճշմարիտ հնոց մը դարձած է։

— Միքատոն բացաւ Ճարոնական Խորհրդարանը։ Հարաւոտակի ամփոփեց Ճարոնի ելմտական կացութիւնը զոր գոհացուցիչ գտաւ։ Ցեսոյ ծանոյց թէ արդի պատերազմական պէտքերուն դէմ դնելու համար. ելմտական նոր ծրագիր մը կը պատրաստուի որ ի մօտոյ Խորհրդարանին պիտի մատուցուի։

ԲԱՐԻԶ. — Բորթ Արթուրի առջեւ մնացող Ճարոնական մարտանաւերը մասնակցեցան վերջին ռմբակոծութեան և բազմաթիւ վնասներ պատճառեցին ոչ միայն քաղաքին, այլ և նաւահանգստին մէջ գտնուող ռուսական մարտանաւերուն։ Ճարոնական ռումբերը բացառիկ ճշտութեամբ կը հարուածէին։ Ռուսական բազմաթիւ չոգենաւեր վնասուեցան։ Առաջնակարգ զրահաւոր «Բէրեզվիէդ» որ ցարդ անվնաս մնացած էր. ծանրապէս վնասուեցաւ Ճարոնական երկու ռումբերէ։

—Նոյմ. 28ին. Բորթ Արթուրի առջեւ թիւ «203 Մէթր Բլուր»ին դէմ իրենց յարձակման պահուն, Ճարոնցիք չկրցին անցնիլ բլուրին ստորոտը գրաւած պատնէշները. այլ միայն բլուրին հարաւ—արեւելեան մասը գրաւեցին։ Ճակատամարտը կը շարունակուի։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ. — Զօր. Քուրօքաթքին ամսոյս 30 թուով կը հեռագրէ Կայսեր.—«Այս առտու Ռուսերը իրենք յարձակողականի սկսան Զինձէչանի մօտ։ Կէսօրին մեր թնդանօթաձիգները բուռն կրակ մը բացին թշնամիին դիրքերուն դէմ, մինչ մեր հետեւակազօրքերը յառաջ կը խաղային։ Դէպքերուն վերջին ընթացքին վրայտակաւին ո և է տեղեկագիր չէ հասած ինձ.»

ՄՈՒԿՏԷՆ. — Ռուս. Գործակալութիւնը կ'ըսէ.— «Ճարոնցիք Զեանչան կը քաշուին։ Զինձէչանի և Սինսինդինի միջեւ գտնուած երկիրը պարպեցին »

ՊԵՐԼԻՆ.—Բրուսիոյ Աւագագ Ծողովն այսօր տօնեց իր հաստատման 50րդ տարեդարձը։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Նախարարական տագնապ մը ծագեցաւ. չափաւոր արմատական կուսակցութեան պահանջմանց հետեւանօք որ անկախ արմատական կուսակցութեան լուծման կը փափաքի։ Չափաւոր արմատականներուն խորհրդակցութիւնը, որ այս իրիկուն տեղի պիտի ունենայ, պիտի վճռէ Դանիլիֆին բախտը։ Կը հաստատուի թէ Կրոնից, դատական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարները, որ արմատական անկախ կուսակցութեան անդամ են, իրենց հրաժարականը տրուած են։

ՀՌՈՄ. —Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւոր բացաւ Խորհրդարանը։ Ցայտարարեց թէ գահաժառանգ Ումպերթոյ իշխանին ծնունդը, բարեբախտութիւն մըն է Իտալիոյ համար։ Թագաւորը ապա ծանոյց թէ կառավարութիւնը անմիջապէս և խնամով պիտի քննէ գործաւոր դասակարգերուն վիճակը բարւոքելու սահմանուած օրէնքներ։ Դիտել տուաւ թէ նախագահ Մ. Լուպէի և Վիլհէլմ Կայսր այցելութիւնները ապացոյց էին այն յարգանքներուն զոր եւրոպական մեծ ազգերը կը տածեն հանդէպ Իտալիոյ։ Ցարեց թէ Իտալիոյ ելեւմուտքը բարգաւաճման լաւ ճամբու մէջ է և իտալական վաճառականութիւնն ալ օր քան զոր կ'ընդարձակուի։ Թագաւորը ի վերջոյ հաստատեց թէ Իտալիա պիտի շարունակէ իր խաղաղասէր քաղաքականութիւնը։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւոր Աւստրոյ պատուանշանը տուաւ Սերբիոյ Բեթէր թագաւորին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ երէկ զբաղեցաւ Կիլիկիոյ Վիճակներուն եկեղեց. և կրթ. խնդիրներու անօրինութեամբ։

*** Թkrաffք պատկերազարդ թուրք թերթը Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին պատկերը հրատարակած է իր երէկուան թիւին մէջ դրուատական տողերով։

ԱՐՄԱՇԻ Խնամակալութիւնը երէկ առտու նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հայրը։ Ներկայ էին բոլոր անդամները, Տ. Տ. Երէցեան, Դուրեան Սրբազանները, Վահ. Աբիկ Ռնճեան. Տիգրան Նուսուֆեան. Տ

քին պալիումը (Պապական հաստատութեան գիր) այս օրերս Պոլիս կը հասնի։

—Այսօր Հարչական Փողովը կը գումարուի Սագրզ Աղաճի Պատրիարքարանին մէջ։

—Ասկէց երկու ամիս առաջ Ռուսիոցի 5 ընծայացուներ եկած էին Պոլիս ամուսնացեալ քահանայ ձեռնադրուելու համար։ Մուշի առաջն. Ճընտոյեան Նեղէս եպս. մօտերս ձեռնադրութիւնը պիտի կատարէ այդ 5 անձերունը որոնք Ռուսիա պիտի դառնան դարձեալ, Արթուինի մէջ (Կովկասի թեմ) հոգեւոր պաշտօնի ձեռնարկելու։ Կովկասի թեմը Պոլսոյ Հայ Հռոմէական Պատրիարքութեան իրաւասութեան տակ կը գտնուի։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԷՖ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Հանգուցեալ Պաղտասար էֆ. Յակոբեանի մարմինը Գնալը Կղզիի բնակարանէն փոխադրուած ըլլալով տեղւոյն Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, երէկ առտու մեռելական արարողութեանց տան կարգը տեղի ունեցաւ հոն, ի ներկայութեան կղզեցնակ ազգայիններու և օտարազգի բարեկամաց։ Եկեղեցին որուն պայծառութիւնը և բարեզարդութիւնը մեծապէս ատտարած էր հանգուցեալը, չը-քեղապէս լուսաւորուած էր և տանի չափ երգեցիկ մանուկներ կը մասնակցէին երգեցողութեանց, ներդաշնակ ձայներով։ Տան կարգին աւարտումէն յետոյ, որուն կը նախագահէր տեղւոյն Տ. Վահան քնյ. Խոյեան, դագաղը չքեղ թափորով և երգեցողութիւնով առաջնորդուեցաւ նաւամատոյց, ուրկէ յատկապէս վարձուած չոգեւաւակ մը դագաղը և յուղարկաւորները փոխադրեց Գումգապու, ուրկէ ժամը 5½ին դարձեալ թափորով տարուեցաւ դագաղը Մայր եկեղեցի։ Գնալը Կղզիի Թաղ. Խորհուրդը գեղեցիկ ծաղկեպսակ մը դրած էր դագաղին վրայ ըստ որում հանգուցեալը երկար ատեն Գնալցի Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութիւնը ըրած էր և իւրովանն ատտարած էր երկու թաղերուն եկեղեցիներուն և դպրոցներուն պայծառացման։ Ն. Սրբազնութիւն յետոյ հանդիստ մաղթեց հանգուցեալին և մխիթարութիւն անոր սգազգեաց պարագաներուն։ Դամբանականէն յետոյ, թափօր կազմուեցաւ միեւնոյն հանդիսաւորութիւնով և դագաղը առաջնորդուեցաւ դէպի Վլանկա։ Դագաղին ծոպերը կը կրէին Մկրտիչ Մէջպուրեան, Յովհաննէս Մոստիչեան, Յակոբ Խոստիկեան, Յովնան Համբարձումեան, Արտաշէս Նազարէթեան և Տիգրան Տէմիրճեան էֆէնտիները, իսկ կերոնները կը կրէին Արամ Արեխցեան, Արամ Ատիլեան, Պետրոս Գայմաքեան, Կարապետ Տէմիրճեան և Լեւոն Յակոբեան էֆէնտիները։ Յուղարկաւորներու խուռն բազմութիւն մը կը հետեւէր թափօրին, որուն մէջ կը նշմարուէին ի մէջ այլոց, Վսեմ. Սարգիս Թաշեան, Գասպար Ալպանեան, Յարութիւն Արեխցեան, Միհրան Սէթեան Կարապետ Թիրեաքեան, Միսաք Էլիկիզէլ, Մանուկ Գօչունեան, Սարգիս Գօչունեան, Պաղտասար Տէյիրմէնճեան, Մինաս Բէյէճեան, Ադամ Մազլումեան, Երուանդ Նազարէթեան, Խաչիկ Խանճեան, Մկրտիչ Մելիքեան, Բարթող Հիւնքեարպէյէնտեան, Անտոն Դալֆեան, Մելքոն Խանճեան, Լեւոն և Սանդրիկ Մազլումեան, Վահան Թէրզեան, Նշան Զամիշեան, Գառնիկ Հայկեան, Դէորգ Սիմքէշեան, Մարտիրոս Սարաֆեան, Գէորգ Բարիկեան, Գրիգոր Մուրատեան, Ֆիլիպ Անօքնիտիս, Մերկեր Ճիլաճեան, Համբարձում Ճիլաճեան, Հայրապետ Շնորհքեան, Գէորգ Խորոզեան, Մարտիկ Գրիգորեան էֆէնտիները եւն. եւն.։ Թափօրը կանգ առաւ Վլանկայի հրապարակը ուր վերջին հոգեւոր արտասանութիւնք եղաւ, ներկաները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին զաւկին Վահան էֆ. Յակոբեանի և պարագաներուն, ուրկէ վերջ դագաղը փոխադրուեցաւ կառքերով Պալըգլը ազգ. գերեզմանատունը ուր ամփոփուեցաւ Պաղտասար էֆ.ի մարմինը յատկապէս պատրաստուած դամբարանի մը մէջ։

Խմբագրութիւնս իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ այս տխուր առթիւ հանգուցեալին պարագաներուն։

Յակոբեան ընտանիքը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք ներկայ գտնուելով ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԷՖ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան, իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՏԻՐԱՆ ԷՖ. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ

Երէկ առտու, Սկիւտար, Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսը Տիրան էֆ. Նազարեանի, ի ներկայութեան մայրաքաղաքիս առեւտրական, ապահովագրական և սեղանաւորական դասակարգերուն պատկանող բազմաթիւ ներկայացուցիչներու։ Հանդէսին կը նախագահէր Տ. Վեհապետեան Սրբազան, իր շուրջն ունենալով Տ. Վահան Յակոբեան և Տ. Իգնատիոս Փափազեան վարդապետները, բազմաթիւ քահանաներ և դպիրներ։ Դագաղը չրջապատուած էր ծաղկեպսակներով զոր զրկած էին Ճեմարանի, Իճատիէի, Ս. Խաչի վարժարանները, ու հանգուցեալին պարագաները։ Եկեղեցիին մէջ սգակիր կեցած էին նաեւ Իճատիէի երկուս վարժարաններու սաներէն շատեր, որովհետեւ հանգուցեալը անդամ էր վարժարանին Հոգաբարձութեան։

Մեռելական արարողութիւններուն աւարտումէն ետք, Տ. Վահան Մ. Վրդ. Յակոբեան բեմ ելլելով դամբանական մը խօսեցաւ և գրուատեց հանգուցեալը իբրեւ ինքնօգնութեամբ առաջ եկած անհատ, որ ուր որ գտնուած էր, հոգածու եղած էր դպրոցներու, հոգաբարձու կարգուած էր, և իր քարոյական ու նիւթական աջակցութիւնը չէր զլացած անոնց։ Հանգուցեալը Լոնտոն գտնուած պահուն վարած էր յաջողապէս առեւտրական կարեւոր տան մը քարտուղարութիւնը, և հոնկէ կը թղթակցէր «Մասիս»ի։ Իբր աղքատասէր, տիպար անձ մըն էր և այս առթիւ շատ մը արուարձաններու մէջ բնակող Հայ աղքատիկ ընտանիքներու ասեղնագործութեան գործ կը հայթայթէր։

Տ. Վահան Վրդ. վերջացուց իր դամբանականը մխիթարութիւն հայտնելով հանգուցեալին պարագաներուն։ Յետոյ դագաղը, որուն ծոպերը կը կրէին Տեարք Ռուբէն Զրաճեան, Յակոբ Գորեան, Թէոդիկ Լապճինճեան, Միհրան Ատուրեան, Թէրզեան և Տոքթ. Գէզազեան, իսկ կերոնները հանգուցեալին որդւոյն դպրոցական բարեկամներ. առաջնորդուեցաւ Թափօրով Գալատա Աղաճի, ուր ներկաները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին զաւկին Հրանտ էֆ. Նազարեանի, և ապա կառքերով Սկիւտարի Նաւամատոյցը իջուցուեցաւ, ուրկէ մասնաւոր չոգեմակոյկով մը փոխադրուեցաւ Պոլիս, և անտի փոխադրուեցաւ Պալըգլի գերեզմանատունը ուր ամփոփուեցաւ։

*** Եկեղեցիին բակին մէջ Իճատիէի վարժարանաց տեսուչ Մալաթեան էֆ. դամբանական մը խօսեցաւ։

*** Խմբագրութեանս ցաւակցութիւնները։

Նազարեան ընտանիքը իր շնորհակալիքը կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք ներկայ գտնուելով ՏԻՐԱՆ ԷՖ. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան, ցաւակցութիւնս յայտնեցին։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

1 Դեկտեմբեր 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98 80
Ռէժի (Tab. Turcs)	353 —
Օսմ. Մրացեալ (R. Nv. Unif.)	88 60
Երկաթուղի (Lots Turcs)	129 25
Գանգ Օթթ. (Banque Ott.)	597 —
Թրանսվալ (Transvaal)	112 —

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Կիրակի օր (Նոյ. 14) Սկիւտար, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ Ստեփան էֆ. Տիրատուրեանի աղջկան Մկրտութիւնը, կնքահայրութեամբ Սրշակ էֆ. Տիրատուրեանի, և անուանուեցաւ ՔՆՍԻԿ։

***

ԱՆՆԻԿ. Դուստր Յովակիմ աղա Եէկէնեանի. կնքահայր Պ. Բիւզանդ, փոխանորդաբար իր եղբօրը Գէորգ էֆ. Քիւթեանի. Պարտիզակի Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ։

ՐԵՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՇԱԹ

Գուգկունճուգ վէ Պալաթ Ալիանս Իզրայէլիթ մէքթէպլէրի լիսանը Օսմանի մուալլիմի Իզզէթլու Զէքէրիա Մաղլում էֆէնտիյէ Թէրքիէն ըլիթպէի Սանիյէ թէվֆիկ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Ղրչանը Հիւմայուն գալէմի խիւլէֆասընտան Իզզէթլու Սաաս պէյէ իւչիւնճիւ ըլիթպէյէն Մէհմիտ Նըշանը զիշանը Իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Սրքունի Նաւարանին մէջ գտնուած կիսաչէն և անգործածելի նաւերը մէկ կողմ ձգուին և անոնց տեղ նոր մարտանաւեր յանձնարարուին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԳԵՐԸ. — Տեղւոյն գորգերու վաճառականութիւնը տակաւ կ'ընդարձակուի օտար հրապարակներու վրայ։ Վերջին օրերս կառավարութիւնը տեղեկանալով թէ կարգ մը երկիրներու մէջ օսմ. գորգերու համար դրուած մաքսատուրքը աւելցնելու միտքունին, Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ միջոցներ ձեռք առնուին այդ բարձրացման առաջքը առնելու համար ինչ որ վնասակար պիտի ըլլայ Թուրքիոյ գորգի վաճառականութեան համար։

ԱՐԵՒ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ Վարչական Խորհուրդը որոշեց վճարել արժեթուղթերու վճարումէն մնացած 100 ֆր.ը։ Վճարումը պիտի կատարեն մինչեւ դեկտ. 31 Վիէննայի մէջ. Վենը Պանք Վէրէյնի կողմէ և Բարիզի մէջ Բարիզի և Հոլանտայի պանքային կողմէ, Այսպէսով ընկերութիւնը վճարած կ'ըլլայ Ցիւրիխի արեւել. երկաթուղի ներու պանքային ունեցած պարտքին մեծ մասը։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ. — 1904 տարւոյն ելմտացոյցը Նոյ. 13ին ներկայացուեցաւ Եգիպտոսի Նախարարաց Խորհուրդին։ Հաւաքի նշանակուած են 12,255,000 եգիպտ. ոսկի։ Սովորական ծախքերն են 11,308,000 եգիպ. ոսկի, մասնաւոր ծախքերը 447,000 ոսկի, գումար ծախքերու՝ 11,755,000 եգ. ոսկի, որ հանելով հասոյթէն կը մնայ 500,000 ոսկիի առաւելութիւն մը։ Հասոյթներէն 135,000 ոսկին կառավարական հողերու վաճառումէն առաջ եկած է։ Այժմու ծախքերուն մէջ 604,000 ոսկիի յաւելում մը եղած է. որուն մեծ մասը հանրային շինութեանց, երկաթուղիներու և Հրթութեան համար։ 447,000 ոսկիի գումար մը յատկացուած է մասնաւոր ծախքերու. որ ցարդ Պահեստի Դրամագլուխէն կը հոգացուէր։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Գաւառներու ելմտական պաշտօնեաներուն կողմէ ամսական հասոյթներու մասին քաշուած հեռագիրները, շատ անգամ սխալներով լեցուն եղած ըլլալով ծանուցուեցաւ պէտք եղած տեղերը, որ պէտքի ասկից ետք թէ՛ հեռագրողները և թէ՛ գրողները մեծ հոգ տանին վրիպանց տեղի չտալու համար։ Հաւակառակ պարագային պատասխանատու պիտի ըլլան։

— Ելմտական նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ թափուի հասոյթներու հաշուէն պարտք ունեցող ելմտական պաշտօնեաները դարձեալ պաշտօնի չկոչուին։

ՄԱԽՍՈՒՄԻՆ համար 5 նոր չոգենաւեր պիտի յանձնարարուին։ Այս առթիւ Թրիէսթէի նաւարաններուն անօրէնը Պոլիս եկած է։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ. — Սեպտեմբեր մը գիւսը Միջագետքի մէջ. — Միջագետքի մէջ հնագիտական կարեւոր գիւտ մը եղաւ վերջերս, սեպտեմբեր տախտակ մը գտնուեցաւ, որուն վրայ սումէր-ակադեան լեզուով փորագրուած էր տաղ մը Թամմուզ-Ատոնիս չաստուածին ի պատիւ, որուն կրօնքը շատ տարածուած էր այդ կողմերը։ Անգլիացի ծանօթ հնագէտ Մր. Բէնչէս որուն այնքան ընտանի են Բաբելական, Սեմական և Ասորական քոյր լեզուները, փորձեց կարդալ այս արձանագրութեան բեւեռագիրները։ Իր թարգմանութիւնը հրատարակելով յայտարարեց թէ ան վերջնական չէ, քանի որ արձանագրութեան բնագիրը սումէր-ակադեան լեզուով միայն գրուած է։ Հնութեան ձեւէն դատելով այդ յիշատակարանը Քրիստոսէ առաջ մինչեւ 2000 տարիի կը հասնի և ընդօրինակութիւնը կը կարծուի աւելի հին օրինակի մը. նոյնպէս թրծուն հողէ չինուած։ Դիրերը մեծ մասամբ սուրչկուած են ինչ որ թարգմանիչին գործը ա'լ աւելի տաժանելի դրած է։ Արձանագրութիւնը 216 տողէ կը բաղկանայ և այժմ պահուած է Մանչէսթր Օվըլսի քոլէճին մէջ։ Ինչպէս ըսինք Նիպիր մըն է Թամմուզի նուիրուած, և իր կնոջ Ասդարտէ (Վէնիւս) դիցուհիին. առաջինը միշտ իր անունով չկոչուիր, այլ սումէրակաձեան բառով «Մութնա» որ կը նշանակէ «Բաղ-Սաղալօթ»։ Տաղը կը սկսի երգով մը ուր Ասդարտէ իր մօտ կը կանչէ Թամմուզը, «Եկո'ւր ամուսին»։ Կ'երեւի թէ դիցուհիին քուրերը այս ողբերը կ'երգէին իր տաճարին մէջ Թամմուզի տօնին օրը։ Շատ սրտառուչ աղերսներ են, որոնք քնութիւնը ունին չաստուածին սիրտը յուզելու և զոյն աւելի զգայուն ընելու՝ քուրմերու աղօթքներուն։ Կ'ըսուի յետոյ թէ այս աղերսները ուղղակի Թամմուզի կը հասնին. որ կանչուեցաւ, կ'ընդունէր անոնց խնդրանքը և կը վազէր իր յաւերժական կնոջը քով։ Հոն ալ և վարդապետ կը կոչուի. և յաճախ կ'աւելցուի «Ուս» որակականը, որ սումէրակադեան լեզուին մէջ համազօր է սեմական «Ադոն»ին, որմէ առաջ եկած է Ադոնիս անունը։ Գալով «Ասդարօթ» բառին, դիցուհիին բաբելական յորջորջումը ըլլալու է, եւ «Իննանա» բառն ալ սումէր-ակադերէնը։ Տաղը կը պատմէ նաեւ թէ պատուար մը կ'արգիլէ Թամմուզը Ասդարտէի կոչին պատասխանելու և անոր մօտը գալու։ Այս պատուարը դժոխքին լայնփեռեկ վիշը ըլլալու է, որովհետեւ Երիզէկալլա դիցուհին հոն ներկայացուած է իբր սանդարամէտական իշխանութեան ամենազօրը։ Ասդարտէի և Թամմուզի մասին տաղը հոս կը դադրի, արձանագրութեան աւրուած ըլլալուն պատճառաւ։ Վերտին կը կարդացուի այն հատուածներէն, ուր խանդով և մեծախօս կ'երգուի չաստուածին վերադարձը։ Վերջաւորութիւնը տխուր է. սրտակեղեք ցաւերով և տխրութեամբ լեցուն տողեր են քանի որ չաստուածը դարձեալ դժոխքի խորխորատը պիտի դլտորուի երբ ժամանակը գայ։ Այս արձանագրութեան մէջ ուրիշ որակական մըն ալ կը տրուի Թամմուզի. «Սրինդի Որդի»։ Վերջին տարիներս թարգմանուած «Ասդարօթի յաջորդութիւնը» անուն բեւեռագիր պատմուածքներուն մէջ կը տեսնենք թէ Թամմուզը ՝ը փառաբանէին սրինդի ձայնով. սակայն գրուած է «Սրինդով երգեցէք ինծի, Թամմուզի հանդէսին օրը և թող տուէք նուագածուները որ տխուր եղանակներով ինծի լսել տան իրենց նուագին չեչտերը»։ Տաղին մէջ կայ նաեւ Թամմուզի տեղը դժոխքին մէջ, որ նոյնպէս Էայի կեցած տեղն է եղեր։ Հոն են դժոխային իշխանութեան յորդառատ ջուրերը. և ըստ դիցաբանութեան, այս տեղերէն ելաւ Աւնիս չաստուածը. Միջագետքի ժողովուրդներուն կարդալ գրել սովրեցնելու համար։ Այս ջուրերու եզերքը կ'արածէր Թամմուզ իր հօտերը. իսկ Ովկէանոսին միւս կողմն ալ կար արեւը, մահուան թագաւորութեան մթին արահետին վրայ։ Այս տաղին մէջ Թամմուզ ներկայացուած է նաեւ իբր երկրագործութեան եւ հունձքի չաստուած։ Իրաւ ալ հոն գրուած է թէ, անմիջապէս որ Ադարտէի կոչին պատասխանեց և անոր քով դարձաւ, ցանքերն ու տունկերը սկսան բուսնիլ մինչեւ յաջորդ աշունը։ Արդէն, տունկերու մշակութիւնը Թամմուզի կրօնքին ծէսերէն մէկը եղած է. ասով կը բացատրուի, եթէ թարգմանութիւնը ճիշդ է, եաայի մարգարէին սա խօսքերը. — «Վասն այսորիկ ամենեսցես տունկս ընտիրս և սերմս օտարս» (Հին կտակ. Ժէ. Գլ. 10 հ.)։ Բեւեռագիրները կարդացող գիտունը այս մասը կը բացատրէ բաբելական քանի մը երգերով, ուր Թամմուզ կը կոչուի. «Աստուածը՝ գետերու և ջուրի հոսանքներու որոնք կը ժայթքին երկրէն և դաշտերուն բեղմնաւորութիւն կուտան»։ Բաբելոնի մէջ Թամմուզը կը պատուէին նաեւ իբր ջուրի աստուած և իր արարողութեանց ատեն հետեւեալին պէս հատուածներ կ'ըսէին. «Վէճ, ջուր թափեցէք Թամմուզի ի պատիւ»։ Միւս կողմէ գիտենք թէ Պիպլոսի մէջ (Ճէպպիլ-Լիպան) Նարիպարիմ գեղը կը պաշտէին իբր Թամմուզ-Ադոնիս չաստուածին անձը, որովհետեւ, երբ այդ գեղին ջուրերը նոյն լերան կատարէն իջած ցեխոտ հոսանքներէն յորդած՝ կը կարմրէին, Փիւնիկեցիք այս գունաւորումը կը վերագրէին չաստուածին արիւնին զոր վայրի գազան մը պատռած էր։ Ինչ որ նշանակելի է, սա է թէ, Թամմուզի պաշտամունքը միշտ կը պատուուի Սիւրիոյ մէջ Ճէպպէլ-Ալքրատի եէզիտիներուն քով, որոնք նոյնպէս կը պահեն Սրեւի պաշտամունքը։ Այս կրօնքը գաղտնի է։ Թամմուզ հոն կը ներկայանայ սիրամարգի մը ձեւով և եէզիտիները զայն կը կոչեն Իշխան-Սիրամարգ։ Հայր-Սիրամարգ։ Հին Նապաթէացիներու Թամուզն է այս, այն չաստուածը, որուն վրայ խօսելով Եզեկիէլ կ'ըսէ. — «Եւ եմոյժ զիս առաջի դրան տանն Տեառն, որ հայէր ընդ հիւսիսի, և ահա նստէին անդ կանայք և ողբային զԹամմուզ» (Հին կտ. Ը. Գլ. 14 հմ.)։ Իրենց սիրամարգը պատուելու համար եէզիտիները կը պահուին գարնանի գեղեցիկ ծաղիկներով զոր կը կոչեն Վէնիւսի վարդ, և որ Ստոնիսի (Թամմուզի) նուիրուած է. (Թամմուզի Սիւրիական անունը Ստոն է որ կը նշանակէ տէր և վարդապետ)։ Սիւրիական և Բաբելական այս դիցերը Արաբներուն մէջ ալ մուտ գտան, որոնք Վէնիւսի վարդը կը կոչեն «Ատոնիսի վէրքերուն ծաղիկը»։ Այսու հանդերձ այս վերջինները այս չաստուածին պաշտամունքը թողած են երկար ատենէ ի վեր, մինչդեռ եէզիտիները մինչ՛ւ մեր օրերը կը ծնրադրեն թռչունի մը առջեւ զոր Յոյները Հէբրայի նուիրած էին և զոր շրջակայ ժողովուրդները կ'ուտեն, ինչ որ սրբապղծութիւն մըն է իրենց համար։

ԲՐՈՒԻԻ զինարանին անօրէն Մ. Մէնհաուզէն որ Պոլիս կը գտնուէր մեկնեցաւ։ Մ. Օթթօ որ անոր կ'ընկերանայ մինչեւ Վիեննա, յետոյ պիտի վերադառնայ դարձեալ Պոլիս։

ՏԻ�կ. ՍԱՌԱ-ՊԷՐՆԱՐ, աշխարհառաչակ Դերասանուհին Բշ. օր Պոլիս կը ժամանէ և նոյն օրը կ'սկսի իր ներկայացումները «Քամելիազարդ Տիկին»ով։

ԲԱՆԱՑԻԱ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՏՈՐԵՆԱՐԶԸ.— Բերայի Բանայիա եկեղեցիին հատատութեան 100ամեակը կը տօնուի այս կիրակի հանդիսաւորապէս։ Վաղը իրիկուն Պատրիարքը ներկայ պիտի գտնուի արարողութեանց և պիտի բանայ ձախ դրան վրայ հատատուած յիշատակարանը։ Կիր. օր Պատրիարքը պիտի պատարագէ, չրջապատուած սինոդականներով։ Յետոյ ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի և պիտի բաժնուի ի յիշատակ յոբելեանին կոխուած միտալներ։ Աղքատներուն 2500 օխա հաց պիտի բաժնուի։ Բաժանումը սկսաւ երէկուընէ։ Եկեղեցին 1804ին չինուած է, ժողովրդային հանգանակութեամբ. երկու ամսուան մէջ։ Բացի չինուածանիւթերու նուէրներէ, ծախք եղած է 500,000 ղր. որ այժմ 30,000 ոսկիի չափ դումար մըն է։

ԾԱՂԿԱՀՏԸ.—Կայս. բժշկ. ժողովը նամակ մը գրելով մեզ կը խնդրէ որ հրապարակաւ շեշտենք թէ ծնողքները պատուաստել տան և կամ պատուաստը նորոգել տան իրենց զաւակներուն, որպէս զի անոնք զերծ մնան ծաղկախտի հիւանդներէն։ Հակառակ խօսելով այն նախապաշարման որով ծնողքները պատուաստը աւելորդ կամ վնասակար բան մը կը նկատեն, կ'ըսէ թէ պէտք է օգտուիլ կառավարութեան ընծայած դիւրութենէն, որ ամէն թաղապետութեան մէջ բժիշկներ յատկացուած է ձրիաբար պատուաստելու համար։ Հիւանդութիւնը ծաղելուն պէս պէտք է իսկոյն տալ բժիշկին ու թաղապետութեան, որ պիտի հանձնեսէ տունը և վարակեալին անկողինն ու ձորձերը տարածումը արգիլելու համար։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատան նոր պահակաւորը Արհիմէք Պոլիս հասաւ։

ԸՆԿՂՄԱԾ.—Նազարէք անուն հելլէն առագաստանաւը որ Պիրէոնէն մեկնած էր, Եանեայի եղերքը ընկղմեր է։ Նաւազներէն 3ը խեղդուեր և 3ը ազատուեր են։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Դործակալութենց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ. 1 Դեկտ.— Ռուսական կառավարութիւնը ծանոյց նախագահ Ռուզվէլթի թէ յետաձգուած է Լահէյի մէջ գումարուելիք դեսպանախորհուրդը։

—Զօր. Քուրոքաթքին կը հեռագրէ թէ յարձակողականի սկսած է։ Ռուսական ձախ թեւը ետ մղած է ճաքոնական յարձակում մը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բորթ Արթուրի վրայ եղած յարձակումներուն մասին հասած վերջին տեղեկութիւնները կը ծանուցանեն թէ ճաքոնցիները թէեւ մեծ կորուստներ ունեցած են բայց միեւնոյն ատեն գրաւած են կարեւոր դիրքեր։

— Ծովակալ Թոկօ հրաման ընդունեց իր կառավարութենէն, որպէս զի դէմը ելլայ Պալթիկի նաւատորմին։

ԲԱՐԻԶ.— Հլրի մէջ ճաքոնական Թորփիլանաւերու գոյութիւնը հաստատած են Ռուս սպաներ, ինչպէս կը ծանուցանեն Բեթերսպուրկէ առնուած տեղեկութիւններ։

—Պալթիկի նաւատորմին առաջին նաւաքաժինը անցաւ Մալաքքայէն։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ գիշեր ժամը 7ու կէսին Գալիտոնը Գուլլուք Ֆաքրիէր փողոցը, Քրիստաքիին պատկանող տունէն, զոր Մարիքա անուն կին մը վարձած էր, հրդեհ ծագելով երկու տուներ այրեցան։ Տուները ապահովագրուած էին։

ԲԵՐԱՅԻ ԼԻՌՔԸ

CIRQUE DE PERA

Մայրոնիի խումբը՝ որ ամէն գիշեր զուարճալի և հետաքրքրական ներկայացումներ կուտայ Սիւքլին մէջ, մեծ ընդունելութիւն գտաւ։ Ամէն իրիկուն սիւքը լեցուն է թատերասէրներով։ Ամէնէն աւելի հետաքրքրական են Նէլլի Նէլլի քոյրերը՝ իրենց պարերուն մէջ, մարմնամարզի փորձեր կատարող 5 պզտիկները և գօտիքները։

Այս գիշեր չքեղ ներկայացում մը սարքած է Սիւքլին Տօրէնութիւնը բոլորովին նոր և ճոխ յայտագրով մը։

«Ամերիկեան Մեծ Վաճառատուն»
Ազդը Կարդալ Զորրորդ Երես։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

18/1 Նոյեմբեր 1904

ՕՍՄ. ՄՐԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	96.—
Ամէնէն բարձր գինը	96.04
» ցած գինը	95.33
ՐՈՒՄԷԼԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ֆր.	127.87
Երէկուան բարձր գինը	128.12
» ցած »	127.50
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա	291.—
» » » Բ	269.—
Քարտ	523.
Պանք Նաս. Կրէս.	427.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.07½
Բէյժի պարտաթուղթ Ֆրանք	385.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.02½

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. սակին 100 ղ.-ն	ղ. փր.
Մէճիտիէ արծաթ	108.05
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական ոսկի	87.16

ՐՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

209ՐԴ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ — 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1904

Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ	Նումէրօ	Ֆրանգ
478010	600000	1038816	3000	690955	1000	1843453	1000
1346142	60000	790372	»	295633	»	610280	»
1108023	20000	1578880	»	819136	»	1848001	»
444792	»	1475358	»	318530	»	518698	»
403115	6000	262557	»	228561	»	41667	»
198283	»	230295	»	546057	»	699295	»
1154245	»	1171832	»	1253972	»	1957117	»
1843855	»	1830740	»	1784334	»	1542887	»
87727	»	465901	»	41670	»	3853	»
819139	»	138158	1000	360812	»	1594181	»
1889427	3000	1658737	»	275102	»	656075	»
1135626	»	1426246	»	257766	»		
1313022	»	1380054	»	444795	»		

Երէկ մինչեւ ուշ ատեն Արեւելեան Երկաթուղիներու վիճակահանութեան ճիշդ թիւերը պարունակող Քասթրոյի ցուցակը հրատարակուած չըլլալով, որպէս զի սխալներ չպատահին, որոշեցինք վաղը հրատարակել ամբողջները։ Իսկ մեծ շահողները այսօր կը հրատարակենք։

ԲՕՆՍՕՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՅԼ

ՌՕՔԱՆՊՕՂ

ԲԱՐԻՋԵԱՆ ՄԵԾ ՏՈՒԱՄ

ԹԱՐԴՄ.
ԺԻՐԱՑՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Գ. ԳԱՍ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Թ.

ԺԱՆՆ

Ժաննի երթալէն վերջը, Սբրիզ վար իջաւ և ծառուղիէն անցնելով Գուրպօն-Վիլնէօվ փողոցը գնաց։ Լէոն Բօլանի մայրը, որ գրէթէ 60 տարու կին մըն էր, իր զաւկին հետ կը բնակէր չորրորդ յարկի փոքրիկ բնարարանի մը մէջ, որուն պատուհանները բակին վրայ կը նայէին։ Լէոն, որ տասն տարի առաջ Բարիզ եկած էր աշխատութիւն ընելու համար, իր մայրն ալ բերել տուած էր երբ պատուական գործատեր մը ըլլալով կրցած էր օրը վեց ֆրանք չահիլ։ Մերունի մայրը գիւղէն մեկնած էր իր հողը վարձու տալով դրացիներուն, և եկած միացած էր իր միամօր զաւկին, որուն վրայ կեդրոնացուցած էր իր բոլոր սէրը։ Բայց խեղճ գեղջկուհին գեղջկուհի մնացած էր։ Պահած էր լայն զարդով ճերմակ գլխանոցը, հաստ բուրդէ չոլոգեստը, կապոյտ գուլպաները և փայտէ կօշիկները։ Ամառ ձմեռ, եղեամին կամ արեւին, մայր Մարիօն դուրս չէր ելներ առանց հոս վանոցի։ Սբրիզը օրիորդ կ'անուանէր, նկատելով որ աղջիկը ճերմակ ձեռքեր ունէր, ժանեակներով զարդարուն գլխարկ կը դնէր, փոքր կօշիկ կը հագնէր և անանկ կը գտնէր որ իր զաւակը գոգցես պարոնի մը կը նմանէր երբ կիրակի օրը կը հագնէր քիչ մը երկար փէշով և նեղ թեւերով բրաէնկօղը որ արարողական և ծօնական զգեստն է գործաւորին համար։ Երբ Սբրիզ ժամանեց, մայր Մարիօն իր կիրակնօրեայ զգեստը հագած էր և պատրաստ էր դուրս ելնելու։

—Բարի լոյս, Օրի՛որդ, ըսաւ Սբրիզի։ Լէոն խոստացաւ որ ժամը 5ին հոս պիտի գտնուի և գիտէք որ միշտ ճշապահ է։

—Այո՛, բարի մայրիկ, պատասխանեց Սբրիզ կարմրելով և ծերունի կնոջ ճակատը պաղեցնելով։ Եւ մինչ ծաղկագործ աղջիկը կը նստէր շալը հանելէ ետքը, սանդուղքին վրայ լսուեցան էրիկ մարդու ոտնաձայններ և առնական զուարթ ձայն մը որ ժողովրդական նաւագարթ մը կ'երգէր։

—Լէոնն է, ըսաւ Սբրիզ որուն սիրտը սկսաւ բաբախել։ Բայց առանձին չէ։

Դուռը բացուեցաւ և ներս մտաւ երենագործը, եռուէն ունենալով ակարու վարտ անձ մը որուն առջի օրը հանդիպած էր Սբրիզ և զոր Կինեօն կ'անուանէին։ Խեղճ տղան կարծես մինչեւ վերջը արդարացնել կ'ուզէր իր անունը։ Լայն պատառ մը կար աջ աչքին վրայ։ Սբրիզ զարմանքի չարժում մը ըրաւ։

—Պարապ տեղը չէ որ Կինեօն կ'անուանեն զիս, Օրիորդ, ըսաւ խնդալով։ Աղէկ յարմարած է ինձի...։

—Ինչ ունիք, ինչ եղաք։

—Իրաւ որ ամբողջ պատմութիւն մըն է։ Երեւակայեցէք որ երէկ գիշեր երբ գործս յանձնելէ ետքը կը դառնայի և կէրէն-Պաւաօ փողոցէն կ'անցնէի,— մութ փողոց մը ուր եթէ սպանեն իսկ ձեզ, յայտնի չէ թէ որո՛ւ հետ է գործերնիդ։ Մարդ մը անցաւ քովէս և արժուկի ուժգին հարուած մը տուաւ ինձի։ «—Կո՞յր ես ի՞նչ ես, ըսի և անպիտանը աչքիս հարուած մը տալով ըսաւ։ «—Ա՛ռ քեզի հարուած մը, որպէս զի սիրուն աղջայ մը ըլլաս»։ Եւ մինչ առուակին մէջ կը գլտարէի թրմրած, անիկա փախաւ, առանց անունը և հասցէն տալու։ 15 օրէն հագիւ պիտի անցնի։

—Խե՜ղճ պարոն Կինեօն, մրմռաց Սբրիզ կարեկցութեամբ։

—Օ՜հ, պատասխանեց ողորմելի տղան, ինձի ամէնէն աւելի սրտանեղուութիւն պատճառող պարագան սա է որ այսօր ձեզի հետ պիտի չկրնամ ճաշի գալ։

—Ինչո՞ւ։

—Է՛հ, Օրիորդ, այսպէս կապուած գլխով մէկը աւելի աղէկ է որ իր առուէն դուրս չելնէ։ Ներում խնդրելու եկայ։

—Խե՜նդ ես ի՞նչ ես, ըսաւ Լէոն որ մայրը ողջագուրած էր, մարդու մը աչքին ցաւը տրցելը կ'ըլլա՞յ ճաշելու։

—Ճիշտ է, բայց ամէն մարդ երեսնիդ կը նայի։ Սիրտ նեղացնող բան է։

—Պ. Լէոն, ըսաւ Սբրիզ, Օր. Ժանն հաճեցաւ մեզ ընկերանալու հաւանիլ։ Անցած տարիներս կ'առնենք զայն, չըլլա՞ր։

— Աղէկ կ'ըլլայ, պատասխանեց Լէոն։ Խանութին մէջ ընկեր մը ունիմ, բարի տղայ մը, Բօլար անունով, որ ինձի ժամադիր եղաւ հոս։ Ա՛ն ալ մեր հետը պիտի գայ։

Բօլարի անունը լսելով, Կինեօն դէմքը ծամածռեց նշանակալից կերպով։ բայց Լէոն չդիտեց և շարունակեց,

—Շատ աղէկ տղայ մըն է ազ. Բօլարը։ Եղեամսպայ եղած է և վայելուչ ձեւեր ունի։ Խիստ զուարթ է և պիտի զբօսցնէ մեզ։

Երբ Լէոն խօսքը կ'աւարտէր, համեստ բնակարանին դուռը զարնուեցաւ և Բօլար ներս մտաւ։ Քաբդաճ Ուիլերմի տեսակցելը հագուած էր սովնակ յոտի ճաշակով մը որ, առաջին ակնարկով, անհաճոյ երեւցաւ Սբրիզի և բարեւեց ա՛նպիսի ասպետական ձայնով մը որ աղջկան տհաճութիւնը աւելցաւ։

—Սիրելի բարեկամս, ըսաւ Բօլար համբակ դէմքով և խօսքը Լէոնին ուղղելով, ձեզ հետ պիտի չճաշեմ։ Ժամ մը առաջ ծերունի հօրս այցելութիւնը ընդունեցի։ Գիւղէն եկաւ բեռ եղաւ ինձի։ Ուստի ներում խնդրելու եկայ։

Սբրիզ գոհունակութեան փոքր մը ունեցաւ, խղճմտօտ ուշադրութեամբ մը քննելով միշտ նորեկը, որուն արդէն տեղ մը հանդիպած ըլլալ կը կարծէր և տարտամօրէն կը յիշէր որ Թերեւս փողոցին մէջ իր եռեւէն ինկած էր։

—Ինչպէս, երկու բարեկամներէս մ'ի մին պիտի գայ, պոռաց Լէոն դժգոհութեամբ։

—Իմ աչքս ուռեցած է, ըսաւ Կինեօն որ բարեւեց և դուրս ելաւ իսկոյն։

—Ծերունիս ինձի կ'սպասէ, աւելցուց Բօլար։ Ի տեսութիւն։

Բօլար ևս դուրս ելաւ, և նեռուեցաւ Բէր հրապարակին վրայ կեցող կառքի մը մէջ ուր գործաւորի բաճկոն հագած երկու հոգի կը գտնուէին։

—Հագուստներս փոխե՛նք, մրմռաց բրտէնկոգը հանելով և անոր տեղ հագնելով կապոյտ բաճկոն մը։ Ցեսոյ քաստքերը իջեցուց աչքերուն վրայ։

—Ձեմ ուզեր ճանչցուիլ, ըսաւ և կառապանին դառնալով աւելցուց,

—Պէլվիլի փողո՛ցը։

(Շարունակելի)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԺԱՄԱՑՈՒՑԻՉ, ԼԱՄԲԱՐԻ, ՎԱՌԱՐԱՆԻ, ՄԸՍԻ ՄԵՐԵՆԱՑԻ, ՇԻՇԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ՁԱՆԱԶԱՆ ՎԱՃԱՌՈՑ, ԵՒՆ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Գ. ՊԵՆԱԿ Ս. ՍԱՔԷՔԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ֆինճանճիլար, Ամերիկեան խան թիւ 21

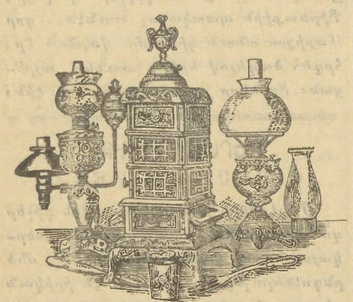

Մեր հաւատարիմ ու ժիր գործունէութեամբ յառաջ տարած երեսունհինգ տարուոյ ասի վաճառատունը այսօր, ինչպէս ի Թուրքիա, նմանապէս և Ամերիկա՝ իր ստացած պատուաբեր անուն մը, բաղդն ունեցաւ Թուրքիոյ, Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ համար՝ միակ ներկայացուցիչն ըլլալ՝ Ամերիկեան ժամացոյցի հռչակաւոր տան՝

NEW ENGLAND WATCH Cie՝

որուն համբաւը տարածուած է արդէն բովանդակ Ամերիկայի և Եւրոպայի երկիրներուն մէջ։ Միեւնոյն վստահութիւնն ու պատիւը չնաշ ըլլալով նաև Ամերիկեան լամբարի և վառարանի ևն. Փապրիգաներու առնչու, մեծ յաջողութեամբ կրցած ենք նաև անոնց միակ ներկայացուցիչն ըլլալ Թուրքիոյ մէջ՝ կեդրոնատեղի ընտրած ըլլալով միայն ի Կ. Պոլիս։

Վ. ճառատանս մէջ ամէն ժամանակ պատրաստ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ոսկի, արծաթ և մեսալեայ ժամացոյցներ արական և իգական սեռին յատուկ՝ խիստ ճաշակաւոր և վերջին նորաձեւութեամբ. ինչպէս նաև պիւոյի և պատի ժամացոյցներ։

Կը գտնուին նաև Ամերիկեան ամենավերջին նորաձեւութեամբ ու ամէն տեսակէ, չիրով և առանց չիրի (քարիւղի) լամբարներ, մեծ սրահներու, սենեակներու և գրասենեակներու յատուկ, նաև պիւոյի և պատի յատուկ։ Նոյնպէս նաև քարիւղի, փայտի և հանքածուխի վառարաններ՝ սրահներու և սենեակներու յատուկ ևն. ևն. ևն.։

Թէ՛ Տեղական և թէ՛ Դուառներու յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու կը կատարուին փութով և ամենայն ճշդութեամբ։

Սոյն վաճառատունն հիմնուելէն մինչեւ թայսոր ամենայն ուղղութեամբ շրջունեցած ըլլալով, մեզ համար միմիայն նպատակէտ ընտրած ենք «մեր շահը յանախորդաց օգտին մէջ փնտռել»։

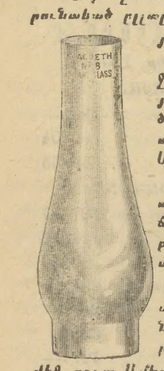

Եւ այսպէս եռկար ժամանակամիջոցի մը մէջ, վերջապէս մեր ջանքերն առանց ի զուր վատնած ըլլալու՝ կարողացած ենք մեծ յաջողակութեամբ Պատ. յանախորդաց համակրանքը չահիլ։ Պարծանք է մեզ ըսել թէ հանրութիւնն ամենայն գոհունակութեամբ՝ առանց օն և տեսակէտով խոչընդոտուած ըլլալու՝ օգտուած է սոյն Ամերիկեան վաճառատունէն։

Մեծ յոյս ունինք թէ սոյն վաճառատան մէջ գտնուած ամէն ապրանք, իր տեսակներուն մէջ տոկունութեամբ, գեղեցկութեամբ, ճաշակով ու արժեքով միանգամայն պիտի սիրուին ու փնտռուին բոլոր անոնցմէ՝ որոնք միանգամ նոյն իսկ տեսած են կամ լսած անոր տեսակն ու համբաւը։

Մէկ այցելութիւն մը ինքնին կատարեալ փորձ մը պիտի ըլլայ պատ. յանախորդաց համար, որոնք տնտեսագիտօրէն պիտի զգան նոյն ապրանաց կարեւորութիւնն՝ եթէ բարեհաճին փնտռել Ամերիկեան այս վաճառատունն, որ միակ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլսոյ մէջ զուտ Ամերիկեան վաճառաց։

Ամերիկեան լամբարի չիչերուն մէկ երկու տեսակին գիներն են, Նօ 8 չիչ 13 դրչ. տուզինան. Նօ 14 չիչ՝ 18 դրուշ տուզինան։ 50—4

ՆԵՐԿԱՅԱՆԱԼԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԸ

Կեդր. Վարժարանէն վկայուած ուսուցիչ մը որ վկայական ստացած է նաեւ Ուսումն. Խորհուրդէն, կը փափաքի պաշտօն ստանձնել Ազգ. Վարժարաններու ինչպէս մասնաւորներու բնակարանին մէջ։ Դիմել Խմբագրատուն։ 2—10

ՁԿԱՆ ԻՐՈՒ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

ԴԻՄԵԼ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա Պազի, «պօղոչանի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մորենայի ձկան իւղի մասին եղած խնդրանքները հետզհետէ շատցած է, սոյն խնդրանքներուն և ի մասնաւորի Ազնիւ յանախորդաց գոհացում մը տալու և փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուրախ եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն թերել տուած ըլլալով Բէթէր-Մօլլէրի Մորենայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախուի Դեղարանս՝ թէ՝ մասնաւոր չիչերու մէջ և թէ քաշով, ամէնէն փոփոկազմ սատոքի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՝ մեծերու և թէ՝ տկարազմ պզտիկ տղայոց։ Ուստի ամէն անոնք՝ որոնք կը փափքին խմել թէ՝ ուժն և թէ առանց հոտի զուտ և անխարդախ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, զէթ մէկ անգամուան փորձով մը ստուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւը ունեցաւ իրապէս գնահատուիլ արդոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով պէտքը կը զգայ իր ուղղութիւնը և նպատակը կրկին ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.—Գոհ ձգել յանախորդները միայն՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագործելու արագ և ճշդապահ պարտաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին իսկզմիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանիս սկզբունք եղած են միշտ։

Եւրոպական ասն մը հետ ալ բանկցած ըլլալով, ամէն չարթու Զուիցերիական թարմ պատուաստի քիւպեր (ասը գալիմի) կը հանին բօսթայով։

Ցիչենք նաև ամէն օր Դեղարան յանախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորաբար ծանօթ Բ-ԹԻՇԵ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ Է.Ֆ.՝ որ ամէն Գ. եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանիս մասնաւոր դարմանասրահը։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԴԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 50—14

ՁԱՃԱՐԱՆ ՍԼԱԹՈՒՐՔԱ

ՏՈՒՆԻ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ Ա.ԺԱՆ

Ղալաթիա, կամուրջին հրապարակը խալիի փաշա սոգագ թիւ 13

ՀԱՃԻ ՆԵՇԱՆ

Նախկին խոհարարապետ Դուժիրան խանի, տարիէ մը ի վեր հաստատած է վերոյիշեալ ճաշարանը, ուր անգամ մը դիմողը կը հարկադրուի յանախորդ ըլլալ, որովհետեւ կատարելապէս գոհ կը մեկնի թէ մաքրութենէն թէ՝ համով հոտով կերակուրներէն և թէ գիներու չափաւորութենէն։

Սառոյց առաւելութիւններ՝ զոր չպիտի կրնան գերազանցել ուրիշ մրցակիցներ։

Փոփաքողներու՝ տուներն ալ ճաշ կը ղրկուի։ 30—13

Տեր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՍԷՐԵԱՆ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ.— Քամոնցо Խան։

Պոլսոյ Գործակալութիւն.— Գաբրոնը օղոլու բասաժին դիմաց Աշիր էֆ. Քիւթիւպճանէ փողոց։

Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և Արտասահմանի համար։ 9—50

ՇԻՒԲՐԱՆ ԷՆԶԱԽԱՆԷՈՒՆԷ մուալիմ քիմիակեր Վասիլ Նաում պէյ թանիլաթ եաբրյօր։ 16—20

Գալաթիոյ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Լ.

ԲԵՐԳ., ՄԵԾ ՌԱՏՄԱՌ-ԴՈՒԱՌՈՒ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 6

ՀԻՒԱՆԴ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ

Կիրակի օրերը ժամադրութիւնամբ 50—11

ԾԱԽՈՒ ԳԵՏԻՆ

Տիվրիկի Ս. Աստուածածին և Ս. Առաքելոց Եկեղեցիներու վարդենի Պալաթ, Աթիդ Մուսթաֆա փաշա թաղը, Փափազ Օղլու փողոց, թիւ 16 այրած տան գետինը, որ ունի 250 արշին 11 մատ տարածութիւն, 7 արշին 6 մատ երեսով, այս անգամ ծախու հանուած ըլլալով կը հրաւիրուին գնել փափաքողները՝ մանրամասն տեղեկութիւն առնելու և բանակցելու համար դիմել Տիվրիկի Ազգ. Կալուածոց Հոգաբարձութեան գրասենեակը, ի Մեծ Նոր խան, վերի յարկ, թիւ 14, ամէն Դ. օր, ժամը 5էն 9։ 3

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐԵՐՈՒՆ

Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Պատրաստ զգեստեղէնի մեծ վաճառատունը՝ ԷՄՆԻԵԼԷԹ որ Կ. Պոլիս, Մուլբան Համամի հրապարակի Քրէքի Լիսճէ դրամատան վրայի յարկը հաստատուած է, հրիկ մարդոց եւ տղոց յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու մեծ մթերք մը ունի միեւ, որոնք խիստ նուրբ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած են ու ամէն խակի յարմար եւ ածան գիներով կը ծախուին։

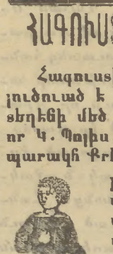

ԷՄՆԻԵԼԷԹ վաճառատունը իր կերպասները ուղղակի եւրոպական մեծ գործարաններէ մեծամասնակ բերել տալով զանոնք ամէնէն ճարտար դերձակներու ձեռքով հագուստի կը վերածէ, այս բացառիկ պատճառով վաճառատան մէջ մեծ քանակութեամբ պատրաստ զգեստուած հագուստներ ամէն եղանակի նորաձեւութեան կը յարմարին եւ չափի վրայ կարուածներէն բնաւ չեն զանազանիր։ Ամէնէն աւելի ճաշակի տէր ու գժուարահաճ անձինք անգամ գոհ կը բնան ԷՄՆԻԵԼԷԹի հագուստներէն, որոնք այսչափ կատարելագործութիւնով հանդերձ դիմացկուն ու դիւրամաշելի ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունին։ Մեր գրածներուն ճշմարտութիւնը հաստատելու համար բաւական է անգամ մը այցելել ԷՄՆԻԵԼԷԹ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան կից։ Գիները ճշմարտապէս վերջնական են. զեղչ չկայ բնաւ։

Կիրակի օրերը բաց է։

50 25

ՏՕՔԹ, ԵՈՐԿԻ ԱՆԹՈՆԻԱՏԻ

Վկայեալ

ՎԻԷՆՆԱՑԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի, ամէն օր, եւրոպական ժամը առտուան 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9, Բերա, անգլիական դեսպանատան մօտ, Սէրգիս փողոց թիւ 20 տունը։

Գաղիական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ է և Վիեննայի մէջ իր երկարամեայ պաշտօնավարութեամբ ստացած է ճարտար փորձառութիւն մը և իրեն դիմողները կը դարմանէ գիտական վերջին պահանջումներով։

Գաղիական և մորթի հիւանդութիւններէ զատ ուրիշ ախտերէ վարակեալները չի դարմաներ։ 50—28

Տպ. Ղուկասեան

Մեծ վաճառատուն։

Յերուսաղէմի

Ֆաշտակ Զարարեթեան Զարարեթեան

Մի դահ Զեր 20 Ֆրանկէ Տիրոջ

30-40 գրուշ արժէք ապրանք դրէ Տիրոջ Գ. Ղուկասեան վաճառատունը որ պիտի փրկուիք հարիւր ամէն իրաւունքի։ Նոր և նաշաւոր, ոսկի գնանպանութիւնք, ցերի յիրպարշնաց, ամէն հագապատոր միջոց։

Կ. Պոլիս Վարդապետական 12

Յիշատակեալ յանկարարութիւնի մասին դիմել Տիրոջ Գ. Ղուկասեան։ 50—6

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԻԷՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

VICTORIA DE BERLIN

ԱԳԱՀՈՎԱԳՐ. ԳՈՒՄԱՐ ՄԻՆՉԵՒ 1903

1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ

ԿԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1903

510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԻԷՆ Ցամաքային եւրոպական ամէնէն հզօր ընկերութիւնն է

Ունի պայմաններ զոր Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մէն կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղչուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'սանայ հիդ 10000 ֆր.ը, որով զուտ շահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անվնաս ժողովրդական հիւղ մըն ալ ունի չաքթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։

Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԵՐ՝ զատակաց Ապագաի Ապահովագրութեանց

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻի, ԹԻՒՆԷԼի, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ տարեթաքական փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԷԿ ՖՐԱՆԿՈՎ և վճարելի մինչեւ մէկ տարուան համար (օր կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային։ և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Տեսուչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓԻԶԻՃԵԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԳԱ ի Պոլիս.— ՓՈՒԼՏԻ ԼԻՕՆԷ. ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԳԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ

ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ

Պոլիս Գաբրրեթօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։